

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
מחוז ירושלים-מנח"י

"מתשרי-לאלול"

אירועים, חגים, מועדים וימים מיוחדים

בלוח השנה העברי לעבודת המחנך

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
מחוז ירושלים-מנח"י

"מתשרי-לאול"

אירועים, חגים, מועדים
וימים מיוחדים

בלוח השנה העברי לעבודת המחנך

כתיבה ועריכה:

מירה בן עמי

דרורה הרמן

רבקה גלבשטיין

זאב אלון

הוצאה לאור: מחלקת הפירסומים, משרד החינוך

מרכז ההדרכה, מינהל חברה ונוער, מחוז ירושלים

רחוב פארן 7, רמת אשכול ירושלים, 91911 טל: 02-5601142 פקס: 02-5601089

כתובתנו באינטרנט <http://noar.education.gov.il>

פתח דבר למחנך

באוגדן זה מצוינים אירועים מרכזיים, ימים מיוחדים, חגים ומועדים, על פי לוח השנה העברי.

למחנך תפקיד חינוכי ערכי מינהלי וארגוני. המחנך מהווה גורם משמעותי המעורר, מכוון ומנחה דיונים שתפקידם לסייע לתלמידיו להבין את המתרחש בבית הספר, בקהילה ובחברה תוך עיבוד התנסויות וגיבוש עמדות המושתתות על תפיסה חברתית ערכית. חשיבות רבה נודעת לתפקידו של המחנך בעיסוק ובהנחיה של נושאים אקטואליים ערכיים שחיי היום יום ולוח השנה מזמנים, תוך התחשבות בגיל התלמידים ובמעגלי השייכות שלהם.

מתוך תפיסה זו אנו מציעים לכם אוגדן אירועים מרכזיים, ימים מיוחדים, חגים ומועדים על פי **לוח השנה העברי** שילווה אתכם בעבודתכם החינוכית.

חומר זה נערך עבורכם, המחנכים, במסגרות החינוך השונות, לשם חיזוק הכרת המורשת התרבותית וההיסטורית של עם ישראל, עיצוב מרכיבי הזהות האזרחית והלאומית של הנוער, וקידום מעורבותם של בני הנוער בעשייה חברתית משמעותית.

ניתן לציין את כל האירועים בכל חודש עברי זה או אחר או חלקים מהם על פי שיקול דעתכם המקצועי ולקיים באמצעותם שיח חינוכי ערכי בנושאים אקטואליים או אחרים. ליד אירועים מסוימים יש הפניה לאתרים בהם קיימים הפעלה או מידע.

נשמח לשמוע מכם הדים מן השטח ורעיונות לפעילויות שעשיתם באמצעות התכנים באוגדן זה.

בברכה
זאב אלון
מנהל מינהל חברה ונוער
מחוז ירושלים

תשרי

- ראש השנה - א'- ב' בתשרי (להפעלה: <http://noar.education.gov.il/main/upload/docs/holidays.doc>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/chagim.htm> - בנושא חגי תשרי)
- צום גדליה - ג' בתשרי
- הטבח בבקעת "באבי-יאר" - ח' בתשרי תש"ב (19.9.1941)
- יום כיפור - י' בתשרי (להפעלה: <http://www.snunit.k12.il/minhal/32057.html>)
- פרוץ מלחמת יום הכיפורים - י' בתשרי תשל"ד (6.10.1973) (למידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/kipur.doc>)
- נפילתו של הנווט רון ארד בשבי ארגון אמל לאחר שמטוסו נפל בדרום לבנון - י"ג בתשרי תשמ"ז (16.10.1986)
- חג הסוכות - ט"ו - כ"א בתשרי (להפעלה: <http://noar.education.gov.il/main/upload/docs/holidays.doc>)
- החל מבצע "עשר המכות" במלחמת העצמאות - ט"ו בתשרי תש"ט
- יום פטירתו של שאול טשרניחובסקי, מגדולי השירה והספרות העברית - ט"ו בתשרי תש"ד (13.10.1943)
- יום פטירתו של משה דיין, מצביא, מדינאי, מפקד בהגנה, רמטכ"ל ושר בממשלת ישראל - י"ח בתשרי תשמ"ב (16.10.1981)
- יום פטירתו של זלמן שזר, נשיאה השלישי של מדינת ישראל - י"ט בתשרי תשל"ה (5.10.1974)
- היום השביעי של חג הסוכות נקרא יום הושענא רבה - כ"א בתשרי
- שמיני עצרת/ שמחת תורה - כ"ב בתשרי.
- נפילתה של שרה אהרונסון בזכרון יעקב - כ"ג בתשרי תרע"ח (9.10.1917)
- יום הירצחו של רחבעם זאבי (גנדי), שר התיירות בממשלת ישראל, בידי מחבלים מתנקשים - ל' בתשרי תשס"א (17.1.2001) (להפעלה: <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/gandi.doc>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/gandi.doc>)

"ראש השנה" - א' - ב' בתשרי

ראש השנה הוא החג המציין את פתיחת השנה העברית. חל בימים א'-ב' בתשרי. המנהג המאפיין אותו ביותר הוא תקיעה בשופר ותפילה. במקור נקרא יום תרועה, בתקופה בה השנה התחילה בא' בניסן.

על פי המקורות, לראש השנה מספר היבטים:

יום המלכתו של אלוהים על העולם: ראש השנה נחשב ליום שבו ממליכים באי עולם את ה' עליהם. זהו אחד ההסברים לתרועה ולשמחה המאפיינות את החג, בהיותן תואמות את הנהוג בטקסי הכתרה שבהם קבלת המלך נעשות בלבוש חגיגי, בשמחה ובתרועת חצוצרות.

יום הדין וחשבון נפש כללי: יום זה מצוין כיום הדין הכללי לכל יצורי עולם, או כפי שכתוב בתפילת מוסף: "היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כבנים אם כעבדים".

צום גדליה - ג' בתשרי

צום גדליה, אחד מארבעת הצומות על חורבן בית המקדש הראשון. מבחינת מעגל השנה (המתחילה בניסן), זהו הצום השלישי במספר והוא חל יום לאחר ראש השנה, בג' בתשרי.

לאחר כיבוש ארץ ישראל בידי בבל, הציב מלך בבל, נבוכדנאצר, את גדליה בן אחיקם משבט יהודה כשליט על שארית הפליטה אשר נותרה בארץ, ואכן גדליה אסף את כל פליטי החורבן והנהיגם.

בספר ירמיה (פרק מ"א) מסופר כי קבוצת קנאים אשר לא הסכימה לדבר, בהנהגת ישמעאל בן נתניה, נצר משושלת המלוכה ועוד כעשרה מאנשיו, בהכוונת בעליס מלך עמון, רצחו את גדליה וטבחו בתומכיו ואף בחיילים הבבליים שהיו מוצבים שם.

גדליה בן אחיקם המתון לא שעה לאזהרת נאמנו יוחנן בן קרח, שהזהיר אותו מפני ישמעאל ואף ביקש להשכים להורגו.

אגדת ה'ט"ז ב'ג'ט' ו'ט"ז ח'כ"א י"ב ג'ד'ה'כ"ג

ייחודו של האירוע הוא בהיותו, לפי המסורת, חיסול תקוותו של עם ישראל להשתקמות פוליטית, והריגת הנצר האחרון למלכות בית דוד. לאחר מותו של גדליה הושלם חורבן הבית הראשון, ולא נותרה כל ריבונות יהודית בארץ ישראל למשך שבעים שנה.

הטבח בבקעת "באבי-יאר" - ח' בתשרי תש"ב (19.9.1941)

ב-19 בספטמבר 1941 התקדמו הנאצים מזרחה בברית המועצות והגיעו עד לפאתי קייב, בירת אוקראינה. קייב נכבשה על ידי הארמייה השישית והקורפוס ה-29 של הצבא הגרמני. לפני הכיבוש הצליחו יותר מ-100,000 מתוך 160,000 יהודי העיר להימלט ממנה.

לפי דוח מס' 101 של האיינזצגרופן, 33,771 יהודים נטבחו ב-29 וב-30 בספטמבר בבאבי-יאר, אך בכך לא הסתיים הרצח בגיא ההריגה.

החל ביולי 1943 קיבלו חיילי ה-אס.אס. הוראה להעלים את כל הראיות לרצח בבאבי-יאר.

יום כיפור - י' בתשרי

יום בו הוריד משה רבנו את לוחות הברית בפעם השנייה. יום צום לעם ישראל בו נחתם גזר דינם של כל באי עולם. בזמן המקדש ציינו ביום זה את התחלת שנת היובל.

פרוץ מלחמת יום הכיפורים - י' בתשרי תשל"ד (6.10.1973)

מלחמת יום הכיפורים, מן הקשות שבמלחמות ישראל, נפתחה במתקפה מתואמת, בשתי חזיתות, של צבאות סוריה (ברמת הגולן) ומצרים (בתעלת סואץ), ביום הכיפורים, 6 באוקטובר 1973, בשעה 14:00. חמש דיביזיות חיל-הרגלים המצרי, שהחלו צולחות את התעלה, ושלש דיביזיות חיל-הרגלים הממוכן הסורי, שתקפו לאורך הגבול ברמה, נהנו מהפתעה טקטית כמעט מושלמת: רק ב-4 לפנות בוקר באותו יום השתכנע הרמטכ"ל, דוד אלעזר, שמלחמה עומדת לפרוץ באותו יום.

ההפתעה לא הייתה מוחלטת: סימנים רבים העידו על מלחמה מתקרבת, והכישלון היה במתן פרשנות נכונה לסימנים אלה, באופן העברת המידע המודיעיני למקבלי ההחלטות, ובאופן קבלת ההחלטות על סמך המידע הפגום שהועבר.

אבידות חיל השריון וחיל האוויר הישראלי במלחמה היו חסרות תקדים, וגרמו לחששות כבדים בסגל המדיני והצבאי הבכיר, עד לסף פאניקה בימי הלחימה הראשונים. במהלך המלחמה עבר צה"ל מהתגוננות ובלימה בשתי החזיתות, למתקפת נגד (לאחר צליחה, בחזית התעלה) בשטח האויב.

המלחמה נמשכה עד ל-24 באוקטובר, ואז נכפתה על הצדדים הפסקת-אש, על ידי מועצת הביטחון של האו"ם בהחלטה מס' 338 ובהחלטה מס' 339, ועל ידי שתי מעצמות-העל: ברית המועצות וארצות הברית.

נפילתו של הנווט רון ארד בשבי ארגון אמל לאחר שמטוסו נפל בדרום

בלבנון - י"ג בתשרי תשמ"ז (16.10.1986)

סא"ל רון ארד (נולד ב-5 במאי 1958) - נווט קרב בחיל האוויר הישראלי, שנפל בשבי ארגון אמל בלבנון ב-16 באוקטובר 1986. נחשב כנעדר ממאי 1988, אחרי שככל הנראה הועבר לאיראן או לארגון אחר בלבנון.

ארד גדל במגדיאל-הוד השרון, למד בפנימייה בתל אביב. סיים את קורס הטיס כנווט קרב בשנת 1979, ושירת כנווט מטוס פאנטום. מאוקטובר 1986 היה סטודנט להנדסת כימיה בטכניון שבחיפה. בעת נפילתו בשבי היה סרן במילואים, נשוי לתמי ואב לבת בשם יובל.

חג הסוכות - ט"ו-כ"א בתשרי

זכר לסוכות בהן ישבו בני ישראל במדבר.

סוכות הוא חג מקראי הנחוג במשך שבועה ימים, החל מט"ו בתשרי. יום החג הראשון הוא יום שבתון, אחריו שישה ימי חול המועד. לאחר חג הסוכות נחגג יום שבתון נוסף - חג שמיני עצרת (שהוא חג בפני עצמו)

ובו המצוות המיוחדות של חג הסוכות (הסוכה, נטילת לולב וכו') אינן חלות. סוכות הוא החג השלישי בשלוש הרגלים, לפי סדר הזכרת הרגלים בתורה. בלשון התורה, חג הסוכות נקרא גם חג האסיף, ובלשון חז"ל, כמו גם בספרי הנביאים והכתובים, הוא מכונה לעתים חג סתם. בזמן שבית המקדש היה קיים, היו חלק מהעם עולים לרגל לירושלים בחג. מקור השם סוכות הוא בסוכה. בחג הסוכות, מצווה לשבת בסוכה, ולהשתמש בה בכל השימושים הרגילים של בית. המצווה היא לגור בסוכה ממש: לאכול, לשתות ואף לישון, בכל שבעת ימי החג, זכר לסוכות בהן ישבו בני ישראל במדבר לאחר יציאתם ממצרים, או זכר לענני הכבוד, שלפי המסורת סוכנו על בני ישראל לאחר יציאתם ממצרים. בחג הסוכות, מצווה ליטול את ארבעת המינים. נטילת ארבעת המינים, או נטילת לולב, כפי שהמצווה מכונה בלשון חז"ל, היא לקיחת ארבעה מיני צמחים: לולב (השדרה המרכזית של הדקל), אתרוג (ממשפחת פירות ההדר), שלושה הדסים ושתי ערבות (ערבי נחל), ונענועם בכל יום מימי החג, חוץ מיום השבת. על פי המסורת היהודית, בבית המקדש בימי חג הסוכות היו מבקשים בקשות שנקראו "הושענות" - ביטוי שנוצר מהמילים "הושע נא" עליהן חוזרים בסוף כל בקשה. כיום ישנם פיוטים אותם אומרים המתפללים בבית הכנסת, תוך כדי הקפת הבימה כשארבעת המינים בידיהם. ביום האחרון של חול המועד סוכות נוהגים להרבות בבקשות ה"הושענות", ועל כן הוא נקרא "הושענא רבה". בזמן שבית המקדש היה קיים היו נוהגים לנסך מים על המזבח בכל ימי חג הסוכות, כהודאה וכבקשה על ירידת הגשם. טקס הניסוך היה מלווה בחגיגה גדולה שבה היו רוקדים ומנגנים בכלים מוזיקליים.

יוצאי כורדיסטאן נוהגים לחגוג באחד מימי חול המועד של סוכות את חג הסהרנה.

חג הסוכות נחשב לחג שמח במיוחד, מכיוון שנאמרה בו מצווה מיוחדת לשמוח "וְשִׂמְחָתָּ בְּחַגְךָ", ובלשון חז"ל "חג" סתם הוא חג סוכות. הוא החג שמסיים את השנה החקלאית, ובתקופה זו אוספים את התבואה, ולכן יש בו שמחה.

מבצע "עשר המכות" במלחמת העצמאות - ט"ו בתשרי תש"ט

באוקטובר 1948 החל מבצע "עשר המכות", אשר שמו הוסב על-ידי מפקד המבצע, יגאל אלון, למבצע "יואב". יואב דובנו, שעל שמו נקרא המבצע, היה אחד מלוחמי הפלמ"ח אשר נפלו בהגנה על נג'בה. מטרת המבצע הייתה ליצור קשר בין אזורי השפלה, שהיו בשליטת המדינה היהודית, לבין אזור הנגב, באמצעות השתלטות על רצף של מאחזים שהקימו המצרים ובאופן זה לפרוץ את המצור המצרי על הנגב. במהלך מבצע "יואב" כותרה החטיבה המצרית באזור פאלוג'ה. בין החיילים המצרים שכוותרו היה גם ג'מאל עבד אל-נאצר, לימים - נשיא מצרים.

יום פטירתו של שאול טשרניחובסקי, מגדולי השירה והספרות העברית-

ט"ו בתשרי תש"ד (13.10.1943)

שאול טשרניחובסקי (20 באוגוסט 1875 - 14 באוקטובר 1943), רופא, משורר עברי ומתרגם. נחשב לאחד מגדולי המשוררים העבריים, מזוהה עם שירת הטבע, ונחשב למשורר שהושפע רבות מתרבות יוון העתיקה.

בשירתו של טשרניחובסקי יש מיזוג של השפעת המורשת היהודית ומורשת תרבות העולם. הוא כותב על נושאים עבריים וכך לדוגמה השיר "בעין דור" המספר על שאול המלך, שבא לבעלת האוב, ומתאר בצורה דרמטית את מצבו של שאול באחרית ימיו.

טשרניחובסקי הוא המשורר העברי שמזוהה יותר מכל משורר עברי אחר עם הסונטה. עם כל נהייתו לתרבות העולם, הזדהה טשרניחובסקי גם עם גורל עמו. לאחר שהגיעו הידיעות הראשונות על השואה המתחוללת באירופה, כתב את השירים "הרוגי טירמוניא", ואת "בלדות וורמיזא" שהביאו לידי בטוי את רחשי לבו על הגורל הטראגי של העם היהודי. היה מחובר מאוד בשיריו לציונות ולתחיית העם היהודי בארצו, כפי שכתב בשיר "אני מאמין" (הידוע כ"שחקי שחקי"): "ישוב יפרח אז גם עמי, ובארץ יקום דור. ברזל כבליו יוסר מנו. עין בעין יראה אור". לקראת סוף ימיו חיבר מספר פואמות כשבמרכזן תמונות מנוף ילדותו. פואמות אלו, אשר בעצם ניתן לכנותן אידיליות, הן מפאר יצירתו השירית והן משמשות

דוגמה ומופת לכל האידיליות שנכתבו בלשון העברית.

יום פטירתו של משה דיין, מצביא, מדינאי, מפקד בהגנה, רמטכ"ל ושר

בממשלת ישראל - י"ח בתשרי תשמ"ב (16.10.1981)

משה דיין (20 במאי 1915 - 16 באוקטובר 1981). מצביא, מדינאי ואיש ציבור ישראלי. ממפקדי "ההגנה", הרמטכ"ל הרביעי של צה"ל, פיקד על צה"ל במהלך מבצע קדש. היה חבר כנסת ושר בממשלות ישראל. שימש בתפקיד שר הביטחון במהלך מלחמת ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים. תרם תרומה משמעותית להסכם השלום עם מצרים כאשר שימש כשר החוץ בממשלתו של מנחם בגין.

משה דיין סימל באישיותו את טיפוס ה"צבר", בן ההתיישבות העובדת, האוחז בידו האחת ברובה ובשנייה במחרשה. דיין נתפס בעיני הציבור הישראלי כאחד מהאחראים לניצחון הגדול במלחמת ששת הימים, אך גם כאחראי עיקרי ל"מחדל" שבו הופתעה ישראל במלחמת יום הכיפורים, וכמידת ההערצה שחש כלפיו הציבור לפני המלחמה, כך הייתה מידת השבר האישי והציבורי שלאחריה. דיין השכיל להתגבר על המשבר, ובערוב ימיו תרם מניסיונו ומכושרו המדיני והאינטלקטואלי לעיצוב דמותו של הסכם השלום עם מצרים. דיין האיש, תפיסתו המדינית והביטחונית, וכן אישיותו יוצאת הדופן והשנויה במחלוקת, היו בעלות השפעה רבה על מדינת ישראל בשלושת העשורים הראשונים לקיומה.

יום פטירתו של זלמן שזר, נשיאה השלישי של מדינת ישראל - י"ט בתשרי

תשל"ה (5.10.1974)

זלמן שז"ר (24 בנובמבר 1889 - 5 באוקטובר 1974), סופר ומשורר, מראשי הציונות, נשיאה השלישי של מדינת ישראל, נולד בעיר מיר שבבלארוס, למשפחת רבנים מחסידי חב"ד.

בצעירותו היה פעיל במפלגת "פועלי ציון", אחר כך העביר את פעילותו למפלגת אחדות העבודה ומשם עבר למפא"י. כמו כן היה חבר בוועד הפועל של ההסתדרות הכללית. לאחר מותו של ברל כצנלסון, בשנת 1944, התמנה לעורך העיתון "דבר". עם קום המדינה נבחר לכנסת הראשונה והתמנה לתפקיד שר החינוך והתרבות.

לאחר מותו של הנשיא יצחק בן צבי ב-1963 נבחר שז"ר לנשיא המדינה.
ב-1968 נבחר לקדנציה שנייה, שהסתיימה ב-24 במאי 1973.

היום השביעי של חג הסוכות נקרא יום הושענא רבה - כ"א בתשרי

ביום זה, ציבור המתפללים בבית הכנסת מקיף את הבימה שבע פעמים כאשר בידיהם הם אוחזים את ארבעת המינים. בשעת ההקפות אומרים "הושענות".

שמיני עצרת/ שמחת תורה - כ"ב תשרי

שמחת תורה נחוג בכל שנה בחג שמיני עצרת בכ"ב בתשרי בארץ ישראל ובכ"ג בתשרי בחו"ל (יום טוב שני של גלויות).
היום מסמל את סיום קריאת התורה והתחלתה מחדש במחזור שנתי. ציונו של יום זה כחג נקבע בתקופת הגאונים, כאשר ניצחה השיטה המחזורית שלהם, הקובעת כי יש לסיים את קריאת התורה אחת לשנה. בשמחת תורה נהוג להוציא את כל ספרי התורה מן ההיכל ולרקוד איתם מעבר להקפות הנהוגות בשמיני עצרת. בקריאת התורה קוראים בפרשת "וזאת הברכה" המסיימת את ספר דברים, ומתחילים מיד בקריאת פרשת "בראשית", הפותחת את התורה. עוד נהוג לכבד את כל באי בית הכנסת בעלייה לתורה, לרבות את הילדים.

נפילתה של שרה אהרונסון בזכרון יעקב - כ"ג בתשרי תרע"ח (9.10.1917)

שרה אהרונסון (1890 - 9 באוקטובר 1917), מראשי ניל"י, רשת ריגול יהודית שפעלה למען הבריטים במלחמת העולם הראשונה. נולדה ומתה בזכרון יעקב וזכתה לכינוי "גיבורת ניל"י".

אהרונסון ניהלה את פעולותיה של רשת הריגול והעבירה מידע לסוכנים בריטיים מעבר לחוף. ב-1917 יעץ לה אחיה להישאר במצרים, מחוץ להישג ידם של התורכים, אך היא שבה לזכרון יעקב כדי להמשיך בפעילותה. באותו סתיו נתפסה על ידי שירותי המודיעין התורכיים ועונתה במשך שלושה ימים בביתה. לבסוף, לאחר שנידונה לתלייה בדמשק, ביקשה להתקלח ולהחליף בגדים בביתה. שם, עם אקדח שהסתירה בסליק, ירתה

אהרנסון בעצמה כדי להימנע מעינויים נוספים וכדי לא לתת לתורכים לשלוט במותה, אך לא מתה מיד. שרה אהרנסון הונצחה בבית בו גרה והתאבדה, בזכרון יעקב, שם ישנו מוזיאון המספר את תולדותיה ותולדות ניל".

יום הירצחו של רחבעם זאבי (גנדי), שר התיירות בממשלת ישראל, בידי

מחבלים מתנקשים - ל' בתשרי תשס"א (17.10.2001)

רחבעם עמיקם זאבי (ידוע גם בכינוי גנדי) (20 ביוני 1926 - 17 באוקטובר 2001), איש צבא ופוליטיקאי ישראלי. נרצח על ידי שלושה מתנקשים, אנשי החזית העממית, כנקמה על חיסול מנהיג הארגון. בגיל צעיר הצטרף רשמית ל"הגנה", אך התנגד לפעילות נגד האצ"ל והלח"י, והיה חבר גם בתנועת הנוער "המחנות העולים". שירת בפלמ"ח, ובמלחמת העצמאות היה קצין המודיעין של חטיבת יפתח. בשנת 1987 הודיע זאבי על תמיכתו ברעיון ארץ ישראל השלמה ובטרנספר מרצון לערביי יש"ע, וסבר כי רק כך ניתן להגיע לשלום אמת עם הערבים. זאבי נבחר לראשונה לכנסת מטעם מפלגת "מולדת", בשנת 1988, בבחירות לכנסת ה-12. אז זכתה מפלגתו בשני מנדטים. בשנים 1992-1991 היה שר בלי תיק בממשלתו של יצחק שמיר. לקראת הכנסת ה-15 התאחדה "מולדת" עם "חרות" ו"תקומה" לסיעת האיחוד הלאומי, ורחבעם זאבי הוצב שני ברשימה. לאחר פרישתו של בני בגין הפך רחבעם זאבי לראשון ברשימה. בפברואר 2000 התאחדו האיחוד הלאומי ומפלגת ישראל ביתנו של אביגדור ליברמן לבלוק פרלמנטרי אחד. זאבי היה שר התיירות בממשלתו הראשונה של אריאל שרון, בתקופה מרס-אוקטובר 2001.

בהלווייתו השתתפו רבבות אזרחים וחברים שבאו לחלוק לו כבוד אחרון. למרות שדגל בטרנספר ונחשב לבעל דעות ימניות קיצוניות כלפי הערבים, היה אהוב ונערץ בידי רבים בשל מסירותו לארץ ישראל ועם

ישראל ובשל נאמנותו לחבריו, ובפרט חבריו לנשק, לעתים חרף חילוקי
דעות פוליטיים.
ביולי 2005 קיבלה הכנסת את החוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי.

חשוון

- יום פטירה של רחל אמנו - י"א בחשוון
- יום הירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין - י"ב בחשוון
(6.11.1995) **(להפעלות ומידע):** <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/actu11.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/actu8.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/actu14.htm>
- פוגרום "ליל הבדולח" ברחבי גרמניה - ט"ו בחשוון תרצ"ט (9.11.1938)
(להפעלה ומידע): <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/shoa6.htm>
- תחילת מבצע "מרבד הקסמים" להעלאת יהודי תימן - ט"ז בחשוון תש"י (8.11.1949)
- פרסום הצהרת בלפור - י"ז בחשוון תרע"ח (2.11.1917)
- יום חנוכת השכונה הראשונה מחוץ לחומות - משכנות שאננים - י"ח בחשוון תרכ"א (3.1.1860)
- התקבלה החלטת מועצת הביטחון של האו"ם הקובעת עקרונות לשלום במזרח התיכון - י"ט בחשוון תשכ"ח (22.11.1967)
- יום פטירתו של חיים ויצמן, נשיאה הראשון של מדינת ישראל - כ"א בחשוון תשי"ג (9.11.1912)
- הוצאה להורג בהונגריה חנה סנש - כ"א בחשוון תש"ה (7.11.1944)
(להפעלה ומידע): <http://noar.education.gov.il/main/upload/newprogram/hana1.doc>
- יום חתימת הסכם השלום בין ירדן וישראל - כ"א בחשוון תשנ"ה (26.10.1994)

יום פטירתה של רחל אמנו - י"א בחשוון

רחל הייתה רועת צאן, בבית אביה לבן, בפדן ארם. היא מתוארת כ"יפת תואר ויפת מראה".

רחל פגשה את יעקב (על פי הפירוש - בהיותה בת חמש עשרה) ליד הבאר, בדיוק כששאל את שאר הרועים אם הם מכירים את לבן דודו. המקרא מספר שיעקב עזר לרחל להשקות את צאנה ונשק לה, והיא מיהרה להודיע לאביה על בואו.

המקרא מספר במפורש כי יעקב אהב את רחל יותר מאשר את לאה, אך לאה זכתה לבנים רבים, בעוד רחל הייתה עקרה. לאחר שנים רבות של עקרות ילדה לבסוף בן, וקראה לו יוסף, שם המציין את כבודה שהושב ואת הציפייה לבן נוסף ("וַתֵּהָרֶה, וַתֵּלֶד בֶּן; וַתֹּאמֶר, אֵסֵף אֱלֹהִים אֶת-חֲרָפָתִי. וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יוֹסֵף, לֵאמֹר: יֵסֵף יְהוֹה לִי, בֶּן אַחִיר"). אחריו ילדה רחל עוד בן, וקראה לו בן-אוני. יעקב קרא לו בשם בנימין. במהלך לידה קשה זו נפטרה רחל.

רחל מייצגת במקומות שונים את דמות האם המתפללת ומבקשת רחמים עבור בניה המצויים בצרה - עם ישראל.

יום הירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין - י"ב בחשוון

(6.11.1995)

יצחק רבין (1 במרץ 1922 - 4 בנובמבר 1995), הרמטכ"ל השביעי של צה"ל וראש הממשלה החמישי של מדינת ישראל.

רבין נרצח בידי מתנקש יהודי, איש ימין קיצוני, שהתנגד לתהליך המדיני עם הפלסטינים שאותו הוביל רבין כראש ממשלה.

רבין הצטרף ל"הגנה" עוד בהיותו תלמיד בכדורי. ב-1941, בהיותו בן 19, היה מראשוני המצטרפים לפלמ"ח. בשנת 1945 התמנה לסגן מפקד הגדוד הראשון של הפלמ"ח. באפריל 1948, במהלך מלחמת העצמאות, התמנה למפקד חטיבת הראל, אשר השתתפה בקרבות העזים על הדרך לירושלים ובתוך העיר. בשנים 1956-1959 שירת כאלוף פיקוד הצפון, וב-

1959-1963 היה ראש אג"ם וסגן הרמטכ"ל.

ב-25 בדצמבר 1963 מונה רבין לרמטכ"ל על ידי לוי אשכול. רבין כיהן כרמטכ"ל בשנים 1964-1968, ופיקד על צה"ל במלחמת ששת הימים.

עם פרישתו מצה"ל מונה, בפברואר 1968, לשגריר ישראל בארצות הברית.

לאחר שובו מוושנינגטון בשנת 1973, הצטרף למפלגת העבודה. ב-3 ביוני 1974 התמנה לראש הממשלה החמישי של מדינת ישראל.

בינואר 1974 נבחר לכנסת השמינית והתמנה לשר העבודה. בשנים 1977-1984 היה חבר כנסת וניצל את הזמן שהתפנה לכתיבת ספרו "פנקס שירות". בשנים 1984-1988 כיהן כשר הביטחון בממשלת האחדות הלאומית בראשותו של שמעון פרס ואחריו בראשותו של יצחק שמיר. בשנת 1992, בעקבות ניצחון מפלגת העבודה בבחירות לכנסת השלוש עשרה שהתקיימו ב-23.6, זכתה מפלגת העבודה ל-44 מנדטים ורבין כיהן שוב כראש הממשלה החל מה-13 ביולי. בנאום שנשא כאשר נודעו תוצאות הבחירות התחשבן עם מתנגדיו ובראשם שמעון פרס במשפט "אני אחליט ואני אנווט". בעת כהונתו כראש הממשלה הוביל את המהלך של חתימת "הסכמי אוסלו" עם הפלסטינים. על צעד נועז זה, שנותר שנוי במחלוקת עד ימים אלו, זכה בפרס נובל לשלום. ב-26 באוקטובר 1994 חתם רבין על הסכם השלום בין ישראל לירדן והסכם זה פתח את שערי ירדן בפני אנשי עסקים ותיירים מישראל. במהלך כהונתו נוהלו גם מגעים חשאיים ופומביים עם סוריה.

לאחר מותו קבעה ממשלת ישראל את י"ב בחשוון כיום הזיכרון ליצחק רבין.

פוגרום "ליל הבדולח" ברחבי גרמניה - ט"ו בחשוון תרצ"ט (9.11.1938)

ליל-הבדולח הוא הלילה שבין 9 ל-10 בנובמבר 1938, שבו נערך בכל רחבי הרייך השלישי (גרמניה ואוסטריה) פוגרום ביהודים. כונה כך על

ידי הגרמנים, בשל רסיסי הזכוכית הרבים שהצטברו על הארץ כתוצאה מניפוץ הזגוגיות בבתי העסק והמגורים של היהודים.

ב-7 בנובמבר 1938 ירה הרשל גרינשפן, צעיר יהודי גרמני בן 17 שנמלט לפריז, בארנסט פום ראט, המזכיר השלישי בשגרירות הגרמנית ופצעו. למחרת מת פום ראט מפצעיו, ובכך למעשה נשלמה האמתלה הדרושה וניתן האות לפוגרום.

בפוגרום נהרסו כמעט כל בתי הכנסת בגרמניה, בתי קברות יהודיים רבים, אלפי חנויות בבעלות יהודים ו-29 בתי כל-בו.

ליל הבדולח מסמן עליית מדרגה בפעילות האנטישמית של המדינה הנאצית. מהתנכלויות, אלימות מילולית ודחיקה הדרגתית של יהודי גרמניה החוצה - לפוגרום, אלימות פיזית ורצח בהיקף כלל ארצי.

תחילת מבצע "מרבד הקסמים" להעלאת יהודי תימן - ט"ז בחשוון תש"י (8.11.1949)

מבצע מרבד הקסמים הינו כינוי למבצע העלאתם של יהודי תימן לארץ ישראל כחלק מעליות חיסול גלויות בשנים 1949 ו-1950.

המבצע כונה גם מבצע "ביאת המשיח" וכן מבצע על "כנפי נשרים".

לאחר שני גלי העלייה המאורגנת במסגרת מבצע זה נותרו בתימן כ-300 יהודים המהווים שריד לקהילת תימן המפוארת.

פרסום הצהרת בלפור - י"ז בחשוון תרע"ח (2.11.1917)

הצהרת בלפור היא הכינוי המקובל למסמך שנחתם בידי שר החוץ הבריטי, ארתור ג'יימס בלפור, ב-2 בנובמבר 1917 ועיקרו הכרזה לפיה בריטניה רואה בעין יפה הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל ותעשה מיטב מאמציה להקל על השגת המטרה בתנאי שלא ייפגעו הזכויות של תושבי הארץ האחרים.

מסמך המנדט של חבר הלאומים משנת 1922, שאישר את החלטות ועידת סן רמו, כלל הצהרה זו ככתבה וכלשונה.

הצהרת בלפור הייתה ההישג המדיני המשמעותי הראשון של התנועה הציונית. בפעם הראשונה הכירה מעצמה זרה באמצעות מסמך רשמי בזכויותיהם של היהודים לבית לאומי בארץ-ישראל.

יום חנוכת השכונה הראשונה מחוץ לחומות - משכנות שאננים - י"ח

בחשוון תרכ"א (3.1.1860)

משכנות שאננים היא אחד המפעלים הראשונים בעיר החדשה של ירושלים, והשכונה היהודית הראשונה שהוקמה בירושלים מחוץ לחומות העיר העתיקה. תחילת ההתארגנות לבניית משכנות שאננים הייתה בשנות החמישים של המאה ה-19. רכישת הקרקע נעשתה כבר ב-1855, שנת ביקורו הרביעי של מונטיפיורי בארץ. את משכנות שאננים הקים מונטיפיורי על שליש מהשטח אותו רכש. את הדירות ייעד לאנשים נזקקים ולתלמידי חכמים, מבני העיר העתיקה. במעלה הגבעה הקים מונטיפיורי, עוד לפני שהוקמו בתי השכונה, טחנת קמח, שתספק למתיישבים מקום תעסוקה ופרנסה. המבנים המקוריים של השכונה נמצאים היום בחסות קרן ירושלים, אשר שיפצה אותם כמרכז לפעילות אמנותית ותרבותית שבמרכזה דיאלוג, סובלנות ופלורליזם.

התקבלה החלטת מועצת הביטחון של האו"ם הקובעת עקרונות לשלום

במזרח התיכון - י"ט בחשוון תשכ"ח (22.11.1967)

ההחלטה קובעת שקיום עקרונות המגילה של האו"ם מחייב השכנת שלום צודק ובר-קיימא במזרח התיכון, שיושתת על הגשמת שני העקרונות הבאים:

א. פינוי כוחות מזוינים ישראלים מטריטוריות שנכבשו במסגרת הסכסוך האחרון.

ב. ביטול כל טענה או מצב של לוחמה, וכיבוד והכרה של הריבונות, השלמות

הטריטוריאליזם והעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האיזור, ושל זכותן לחיות בשלום בתוך גבולות מוכרים ובטוחים, ללא איומים או מעשי אלימות.

יום פטירתו של חיים ויצמן נשיאה הראשון של מדינת ישראל - כ"א

בחשון תשי"ג (9.11.1912)

חיים ויצמן (27 בנובמבר 1874 - 9 בנובמבר 1952), כימאי, מראשי הציונות, נשיאה הראשון של מדינת ישראל ונשיאה הרביעי של ההסתדרות הציונית.

חיים ויצמן נולד ב-27 בנובמבר 1874 בעיירה מוטול שבבלארוס. בשנת 1892 יצא לגרמניה ללימודים אקדמיים, בדארמשטאט שבחבל (מדינת) הסה ובברלין, שם גם הצטרף לחוג סטודנטים יהודים מרוסיה, שהיו ציוניים בהשקפתם. בקונגרס הציוני השישי בשנת 1903 היה בין הצירים שהתנגדו בחריפות לתוכנית אוגנדה שהעלה הרצל.

בשנת 1915 הסתמן בבריטניה מחסור באצטון, שהיה חיוני ליצירת חומרי נפץ. ויצמן נתמנה לראש מעבדות המחקר הכימיות של הצי הבריטי בלונדון ומצא דרך ביו-כימית יעילה יחסית לייצר אצטון מתסיסה של חומרי גלם צמחיים. עבודתו זו, כמו גם פעילותו בלונדון, הגבירה את השפעתו בממשלה הבריטית, ותרמה בצורה מכרעת לפרסום הצהרת בלפור. ויצמן הפך לדמות הולכת ובולטת בתנועה הציונית. לאחר פרסום הספר הלבן של פאספילד בשנת 1930, השקיע מאמצים רבים כדי לשנות את המדיניות הבריטית שצימצמה את זכויות היהודים לעלייה ולהתיישבות, וכמחאה התפטר מתפקידו. ב-1949 נבחר לכהן כנשיאה הראשון של מדינת ישראל והושבע לתפקיד ב-17 בפברואר. למרות שהיה כבר חולה, גילה התעניינות מתמדת בענייני המדינה, אך כמעט שלא השתתף בהחלטות בדבר מדיניותה. לבו לא היה שלם עם הגדרת תפקידו כייצוגי בלבד.

חיים ויצמן נפטר ב-9 בנובמבר 1952, כ"א בחשון תשי"ג, ונטמן על פי

בקשתו בגן ביתו שברחובות, במתחם מכון ויצמן למדע הקרוי על שמו.

אחינו, עזר ויצמן, היה נשיאה השביעי של המדינה.

חנה סנש הוצאה להורג בהונגריה - כ"א בחשוון תש"ה (7.11.1944)

חנה סנש, לוחמת ומשוררת יהודייה, נמנתה עם אנשי יחידת הצנחנים שהוקמה במלחמת העולם השנייה במטרה להלחם בנאצים. סנש נתפסה בהונגריה, נחקרה, עונתה והוצאה להורג באירופה לאחר שצנחה בה בתקופת השואה. דמותה של חנה סנש משמשת מופת ועליה חונכו דורות. סנש הפכה לסמל בהקרבתה למען העם היהודי ובעמידתה האיתנה בעינויי השבי. כמו כן תרמו למעמדה הסמלי (שלא זכו לו שאר הצנחנים), השירים, המכתבים והכתבים הרבים שהשאירה.

יום חתימת הסכם השלום בין ירדן וישראל - כ"א בחשוון תשנ"ה

(26.10.1994)

הסעיפים העיקריים בחוזה השלום:

גבולות: הוסכם על גבול משותף והתוואי של נהר הירדן הוא הגבול.

נורמליזציה: מסגרת נורמליזציה מלאה, כינון יחסים דיפלומטיים ופתיחת שגרירויות, אשרות לתיירים, פתיחת קו אווירי, חופש גישה הדדי לנמלי הים, והקמת אזור סחר חופשי ופארק תעשיות בערבה.

ביטחון: כיבוד הטריטוריה של המדינה השכנה ואי כניסה לתחומה ללא אישורה, שיתוף פעולה במניעת טרור, אי שיתוף פעולה עם גורמים או קואליציה שיפעלו כנגד המדינה השנייה, הכולל פעולות סיכול כנגד מחבלים או מבריחים.

ירושלים: נתינת מעמד מיוחד ועדיפות לירדנים בירושלים במקומות הקדושים ובהסכמי שלום עתידיים עם הפלסטינים.

מים: במסגרת חלוקה צודקת של המים בירדן, בירמוך ובמי התהום של הערבה, ישראל התחייבה להעמיד לרשות ירדן 50 מיליון מ"ק מים מדי שנה מהכנרת ולחלוק את מימי הירמוך.

טקס חתימת הסכם השלום בין ישראל לירדן נערך ב-26 באוקטובר 1994 במעבר הגבול החדש מצפון לאילת.

כסלו

- החל מבצע נחשון במלחמת העצמאות - ה' בכסלו תש"ט (7.12.1948)
- מנחם בגין ואנואר סאדאת מקבלים פרס נובל לשלום - ו' בכסלו תשל"ט (10.12.1978)
- יום פטירתו של דוד בן-גוריון - ו' בכסלו תשל"ד (1.12.1973) (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתה של גולדה מאיר - ח' בכסלו (8.12.1978)
- פתיחת משפט פושעי המלחמה הנאצים בנירנברג - י"ב בכסלו תש"ו (17.11.1945)
- בכ"ט בנובמבר 1947, התקבלה החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל - י"ז בכסלו תש"ח (29.11.1947) (להפעלה: <http://www.snunit.k12.il/minhal/13027.html>)
- התקבל חוק רמת הגולן - י"ח בכסלו תשמ"ב (14.12.1970)
- קביעת ירושלים כבירת ישראל - כ"ב בכסלו תש"י (13.12.1949)
- חג החנוכה - כ"ה בכסלו - ב' בטבת (להפעלות: <http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/chag4.htm>)
- יום פטירתו אליעזר בן-יהודה, מחדש השפה העברית - כ"ו בכסלו תרפ"ג (16.12.1922)

מבצע נחשון במלחמת העצמאות - ה' בכסלו תש"ט (7.12.1948)

במלחמת העצמאות, מבצע נחשון נועד לפרוץ את הדרך לירושלים הנצורה.

דוד בן גוריון, שראה את ירושלים כמרכז הכובד של המערכה כולה, הורה לרכז כוח גדול של 1,300 לוחמים למבצע זה. המבצע היווה נקודת מפנה במלחמה - זו הפעם הראשונה שכוחות ההגנה קיבלו הוראה לכבוש שטח ערבי ולהחזיק בו.

בסיומו של המבצע ב-15 באפריל הצליחו להעביר שלוש שיירות לעיר הנצורה, אך מיד עם סיומו, הדרך לירושלים נחסמה שוב.

מנחם בגין ואנואר סאדאת מקבלים פרס נובל לשלום - ו' בכסלו תשל"ט,

(10.12.1978)

פרס נובל לשלום מוענק בכל שנה לאנשים בעלי חזון שפעלו למען השלום והתגברו על מעגלי אלימות, עימותים, או דיכוי. כמו כן, הפרס מוענק גם למנהיגי מדינות שנטשו את מצב הלוחמה והחליפו אותו במשא ומתן במטרה להגיע לשלום.

יום פטירתו של דוד בן-גוריון - ו' בכסלו תשל"ד (1.12.1973)

דוד בן-גוריון (גרין) (16 באוקטובר 1886 - 1 בדצמבר 1973), ממייסדי מדינת ישראל, עמד בראש ההנהגה של מדינת ישראל ושל "המדינה שבדרך" במשך שנות דור (1935 - 1963), מראשי המנהיגים של תנועת העבודה הציונית, ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל.

עיקרי פועלו של בן-גוריון:

עמד בראש מקימי מדינת ישראל, הוביל את המאבק על הקמת מדינה

יהודית בא"י, גם במחיר חלוקת הארץ, והכריז על הקמת מדינת ישראל.
 היה ממנהיגי התנועה הציונית ויו"ר הנהלת הסוכנות היהודית בירושלים.
 הנהיג את מדינת ישראל בתקופה שלאחר ייסודה ושימש כראש ממשלה
 וכשר ביטחון בממשלה הראשונה ובממשלות הבאות.
 היה ממנהיגי תנועת העבודה הציונית בארץ ובעולם, ממייסדי ההסתדרות
 הכללית של העובדים ומזכירה הכללי הראשון ומראשי היישוב.
 היה מנהיג מפא"י - מפלגת פועלי ארץ ישראל.
 הקים את רפ"י - רשימת פועלי ישראל.
 ב-1970 פרש מהכנסת ומפעילות פוליטית, ואת שארית חייו הקדיש
 לכתיבת זיכרונותיו.

יום פטירתה של גולדה מאיר - ח' בכסלו, 8 בדצמבר 1978

גולדה מאיר (מאירסון) (3 במאי 1898 - 8 בדצמבר 1978) - ראש הממשלה
 הרביעי של מדינת ישראל והאישה הראשונה (ונכון ל-2007 - היחידה)
 שכינה בתפקיד זה.

גולדה מאיר נולדה ב-3 במאי 1898, י' באייר התרנ"ח, בקייב, באימפריה
 הרוסית (היום בירת אוקראינה) כגולדה מבוביץ', בת למשפחה יהודית
 ענייה ומסורתית.

באמצע 1921 הפליגו היא ואחותה עם משפחותיהן לארץ ישראל בספינה
 רעועה. ב-1928 חל שינוי בחייה, כאשר דוד רמז הציע לה לשמש כמזכירת
 מועצת הפועלות בהסתדרות.

ב-1932 - 1934 שהתה בארצות הברית בפעילות ציונית ובאיסוף תרומות
 כמזכירת ארגון הנשים למען החלוצות.

מ-1949 כיהנה כשרת העבודה, חמש שנים בממשלת דוד בן גוריון ועוד

שנתיים בממשלת משה שרת.

ב-1955 התמנתה לשרת החוץ. במשרד החוץ כיהנה מאיר עשר שנים, מעט אחרי כניסתה לתפקיד התחולל מבצע קדש.

מאיר החלה לכהן כראש ממשלת ישראל ב-17 במרץ 1969, וכיהנה בתפקיד במשך חמש שנים.

בתקופת כהונתה בראשות הממשלה, נעשו ניסיונות להגיע לפתרון מדיני של הסכסוך בין ישראל למצרים.

בזירה הפנימית הייתה תחושה שכהונתה של גולדה מאיר התאפיינה בשמרנות ובחוסר תשומת לב לשכבות המצוקה. בהקשר הפלסטיני זכורה אמירתה "אין עם פלסטיני".

במלחמת יום הכיפורים, באוקטובר 1973 תקפו מדינות ערב את ישראל. גולדה מאיר קיבלה החלטה שלא לקרוא לגיוס מילואים כללי בערב יום כיפור, זאת בהסתמך על חוות דעתם של אנשי ביטחון מובהקים כמשה דיין וכחיים בר לב, ועל כך "לא הייתה לה נחמה".

ועדת אגרנט, שהוקמה לשם חקירת מחדל מלחמת יום הכיפורים, קבעה כי בניגוד לבכירים אחרים, ראש הממשלה פעלה בצורה שקולה ונבונה והחלטותיה היו נכונות. חרף תוצאות המלחמה נבחרה גולדה מאיר שנית לראשות הממשלה בבחירות לכנסת השמינית שנערכו זמן קצר לאחר המלחמה, אך ב-11 באפריל 1974 נאלצה להתפטר.

פתיחת משפט פושעי המלחמה הנאצים בנירנברג - י"ב בכסלו תש"ו

(17.11.1945)

בשם "משפטי נירנברג" כונתה סדרת משפטים בהם נשפטו במלוא החומרה והצדק פושעי המלחמה וראשי המשטר הנאצי בגרמניה, לאחר מלחמת העולם השנייה, בעיר נירנברג שבבוואריה. פסקי הדין אלה הינם מהנפוצים ביותר בעולם, והתקבלו כדיני מלחמה בינלאומיים חדשים.

הפושעים הנאצים טענו להגנתם כי הם מילאו פקודה ולכן אין להאשימם. במשפטי נירנברג נקבע המושג "פקודה בלתי חוקית בעליל" שאסור לציית לה.

הייתה זו הפעם הראשונה בה התכנס טריבונל בינלאומי לשפוט פושעי מלחמה, ולכן עלו שאלות רבות הנוגעות הן לסדרי הדין והן למשפט המהותי.

שנים עשר מבין הנאשמים נידונו לעונש מוות. מהם, מרטין בורמן שבאותה עת לא נתפס עדיין בידי בעלות הברית ולכן נידון בהיעדרו, וגזר דינו מעולם לא בוצע. הרמן גרינג התאבד בתאו בבליעת כמוסת ציאניד שעות ספורות לפני ביצוע גזר הדין.

יתר הנאשמים נדונו לעונשי מאסר וריצו אותם בכלא שפנדאו במערב ברלין. הנאשם רודולף הס, אשר טען כי אינו שפוי וכי אינו זוכר דבר, היה האחרון מביניהם שנותר בחיים, הוא התאבד בתאו בתלייה בשנת 1987.

בכ"ט בנובמבר 1947, התקבלה החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל

י"ז בכסלו תש"ח (29.11.1947)

תוכנית החלוקה היא התוכנית של האו"ם לחלוקתה של ארץ ישראל המנדטורית לשתי מדינות עצמאיות, יהודית וערבית (פלסטינית), עם תום המנדט הבריטי.

מקור התוכנית בהמלצתה של הוועדה המיוחדת של האו"ם לענייני פלשתינה (א"י) שנתמנתה על ידי האו"ם במאי 1947.

תוכנית החלוקה דיברה על חלוקתה של ארץ ישראל המנדטורית ששטחה כ-27,000 קמ"ר למדינה יהודית שתשתרע על פני כ-15,000 קמ"ר שהם 55% משטחה של הארץ ותכלול את רצועת החוף, הגליל המזרחי והעמקים הצפוניים, את הערבה, דרום הנגב וחוף מפרץ אילת, ולמדינה ערבית שתשתרע על פני כ-12,000 קמ"ר שהם 45% מהארץ ותכלול את הגליל המרכזי והמערבי, את רצועת עזה עד אשדוד, את המחצית

הצפונית של הנגב המערבי, את לב הנגב ובאר שבע ואת גב ההר ובקעת הירדן. ירושלים ובית לחם אמורות היו על פי ההצעה להיות שטח ניטרלי בחסות האו"ם.

למחרת ההצבעה, ב-30 בנובמבר, הותקף אוטובוס יהודי ליד שדה התעופה בלוד וחמישה מנוסעיו נרצחו וכך החלה מלחמת העצמאות.

התקבל חוק רמת הגולן - י"ח בכסלו תשמ"ב (14.12.1970)

חוק רמת הגולן הוא חוק שחוקקה הכנסת ב-14 בדצמבר 1981 ובו נקבע כי "המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בשטח רמת הגולן".

למרות שהחוק נתפס בציבור כחוק המספח את רמת הגולן למדינת ישראל, וכך גם התייחסו אליו מתנגדי החוק, נמנעה הממשלה מלהשתמש במילה "סיפוח".

חוק רמת הגולן הוא אחד משני חוקים שבהם ניסתה ישראל לקבוע בעצמה את גבולותיה.

תוצאותיו המעשיות של החוק הן מועטות. מאז קבלת החוק ניהלו ממשלות רבות במדינת ישראל משא ומתן מדיני, גלוי או סמוי, עם סוריה שהגיע אף לשלבים מתקדמים, וכלל ויתור על רמת הגולן, כולה או מקצתה.

קביעת ירושלים כבירת ישראל - כ"ב בכסלו תש"י (13.12.1949)

לפי החוק - "ירושלים בירת ישראל"

1. ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.

2. ירושלים היא מקום מושבם של נשיא המדינה, הכנסת, הממשלה ובית המשפט העליון.

3. המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת.

חג החנוכה - כ"ה בכסלו - ב' בטבת

ימי החנוכה הם שמונה ימי הודיה שתיקנו חכמי ישראל בזמן בית המקדש השני, המצוינים החל מכ"ה בכסלו.

חג חנוכה לא מופיע כמצווה בתורה שבכתב, ומקורו בדברי סופרים.

בשנת 167 לפנה"ס החלו החשמונאים להנהיג את ההתקוממות כנגד השלטון הסלווקי בארץ ישראל, שכונתה "מרד החשמונאים".

בשנת 164 לפנה"ס (שנת ג' תקצ"ז בלוח העברי) הגיע המרד לשיאו בשחרור ירושלים ובית המקדש מעול היוונים.

הדלקת נר חנוכה היא המצווה העיקרית בחנוכה, ולפיה יש להדליק נר בכל ערב מערבי החנוכה.

חנוכה הפך לחג מרכזי בתרבות היהודית, במפנה ההיסטורי שחל עם התעצמותו של תהליך הציונות. מוסדות החינוך הציוניים החליטו לאמץ את חג החנוכה מפני שהוא מסמל מאבק לעצמאות וגבורה.

יום פטירתו של אליעזר בן-יהודה, מחדש השפה העברית - כ"ו בכסלו

תרפ"ג (16.12.1922)

אליעזר בן-יהודה (7 בינואר 1858 - 16 בדצמבר 1922), מחוללה של תופעת החייאת הלשון העברית בארץ ישראל בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 והדמות המזוהה ביותר עם התהליך. מייסד ועד הלשון העברית, מייסד ועורך עיתון "הצבי", ומחבר מילון בן-יהודה.

בן-יהודה פעל במספר רב של תחומים כדי לקדם את הדיבור העברי בארץ ישראל.

דיבור עברי בתוך המשפחה: בן-יהודה הקפיד לדבר רק עברית עם בני משפחתו, ואף ניסה, להשפיע על משפחות נוספות שניהגו כמותו.

עברית בעברית: בן-יהודה סבר שיש להקפיד על דיבור עברי בלבד גם במערכת החינוך.

אגודות לדיבור עברי: בן-יהודה הקים כמה וכמה אגודות וחבורות לשם קידום הדיבור העברי.

עיתונות: בן-יהודה ייסד את עיתון "הצבי" כדי להראות שאפשר לעשות שימוש יומיומי מודרני בשפה העברית וכדי להפיץ את רעיונותיו בציבור.

עיקר תרומתו של בן-יהודה הייתה בתחומים הרעיוניים והסמליים, הוא לא הצליח לסחוף אחריו מעגלים רחבים בירושלים.

דמותו של בן-יהודה עמדה לאורך חייו במוקד של ויכוחים קשים. ניתן לומר שתרומתו של בן-יהודה לתחיית העברית מצויה רובה במישור הסמלי, כדמות שזוהתה עם התהליך והלהיבה את דוברי העברית בארץ ישראל.

טבת

- הקמתה של קריית שמונה - ו' בטבת תש"י (26.12.1949)
- עשרה בטבת, יום הקדיש הכללי - י' בטבת ג' קע"ה (584 לפנה"ס)
(להפעלות ומידע: [http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/](http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/chag5.htm#inter))
- נולד חיים נחמן ביאליק - י' בטבת תרל"ג (11.1.1873)
- יום זאב ז'בוטינסקיב - י"ב בטבת ת"ש (4.8.1940) (להפעלה ומידע:
<http://www.snunit.k12.il/minhal/92058.html>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/jabotinsky.doc>)
- נוסדה הקרן הקיימת לישראל - י"ט בטבת תרס"ב (29.12.1901)
- נפטר רבי משה בן מימון, הרמב"ם - כ' בטבת תקס"ה (13.2.1204)
- טבעה הספינה "אגוז" - כ"ג בטבת תשכ"א (10.1.1961) (למידע:
<http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog9.htm>)
- נפטר אחד העם (אשר גינצברג) - כ"ח בטבת תרפ"ז (2.1.1927)
- פרצה מלחמת המפרץ (סופת המדבר) - כ"ט בטבת תשנ"א (15.1.1991)
- יום השואה הבינלאומי (27.1) (למידע והפעלה: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/shoa.doc>)

הקמתה של קריית שמונה - ו' בטבת תש"י, 26.12.1949

קריית שמונה הוקמה על שם יוסף טרומפלדור ושבעת חבריו, שנפלו בהגנה על תל-חי.

קריית שמונה היא העיר הצפונית ביותר במדינת ישראל. שטח השיפוט שלה הוא 9,960 דונם. היא הוכרזה כעיר בשנת 1974. לפי נתוני הלמ"ס (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) נכון לדצמבר 2005, יש בקריית שמונה 22,000 תושבים. העיר מדורגת בדירוג חברתי-כלכלי בינוני (5 מתוך 10). בשל מיקומה בקרבת הגבול בין ישראל ללבנון סבלה העיר מפיגועי מחבלים ומירי טילי קטיושות, לאורך שנים רבות. יציאה למלחמת לבנון, וכן למבצעים "דין וחשבון" ו"ענבי זעם", נועדו להגן על תושבי האזור.

מאז יציאת צה"ל מלבנון בשנת 2000 שרר שקט יחסי בעיר, שהופך פעם נוספת במלחמת לבנון השנייה, אז ספגה קריית שמונה פגיעות ישירות רבות של טילי קטיושה.

עשרה בטבת, יום הקדיש הכללי - י' בטבת ג' קע"ה, 584 לפנה"ס

יום זה הוא יום תחילת המצור על ירושלים על ידי נבוכדנצר מלך בבל: "בחדש העשירי בעשור לחודש בא נבוכדנצר מלך בבל, הוא וכל חילו על ירושלים ויחן עליה ויבנו עליה דייק סביב ותבוא העיר במצור" (מלכים ב', כ"ה, פס' א'-ב'). למעלה ממחצית השנה החזיקה העיר מעמד במצור. בי"ז בתמוז הובקעה החומה, ובתשעה באב הוצת בית המקדש. לזכר יום זה קבעו חכמים תענית ציבור.

נולד חיים נחמן ביאליק - י' בטבת תרל"ג, 9.1.1873

חיים נחמן ביאליק (9 בינואר 1873 - 4 ביולי 1934; י' טבת ה'תרל"ג - כ"א תמוז ה'תרצ"ד), מגדולי המשוררים העבריים בעת החדשה, מסאי, סופר, מתרגם ועורך שהשפיע רבות על התרבות היהודית המודרנית. נתכנה בתואר "המשורר הלאומי".

ביאליק נחשב בזמנו לחדשן בשירה העברית, והשפיע על משוררים שבאו

אחריו וכונו "דור ביאליק", ביניהם יעקב שטיינברג ויעקב פיכמן. השפעתו עליהם מתבטאת בשימוש בלשון ציורית ומוטיבים ספרותיים.

ביאליק זכה לתואר "המשורר הלאומי" לא רק בזכות איכות שירתו, אלא גם בזכות שיריו שנכתבו בזיקה לאירועים בעלי חשיבות לאומית, כמו פוגרום קישינב, שאחריו חיבר את השירים "על השחיטה" ו"בעיר ההריגה".

יום זאב ז'בוטינסקי - י"ב בטבת ת"ש, 4.8.1940

זאב ולדימיר ז'בוטינסקי (18 באוקטובר 1880 - 4 באוגוסט 1940), מנהיג ציוני, סופר, משורר, מתרגם ונואם מפורסם. ממחדשי הצבאיות העברית וממקימי הגדוד העברי במלחמת העולם הראשונה. מכוון הציונות הרוויזיוניסטית; ראש בית"ר, מצביא האצ"ל ונשיא הצה"ר. מגדולי ההוגים היהודים הליברליים בעת החדשה.

באביב 1903 התחוללו פרעות בעיירה דובוסארי שבאזור אודסה. בתקופה זו החל ז'בוטינסקי לפעול באופן נמרץ בתנועה הציונית. והוציא מתחת ידו פרסומים ומאמרים רבים.

בתקופת מלחמת העולם הראשונה פעל להקמת גדודים שיעזרו לבריטניה במלחמתה. ניתן לומר כי בהקמת הגדודים הכניס ז'בוטינסקי ממד חדש לציונות שעסקה עד אז בהתיישבות ובהתנהלות מדינית - היה זה הממד הצבאי וזכות היהודים להילחם בכוח על מולדתם.

בשנות ה-20 שהה ז'בוטינסקי באירופה ובא לביקורים בארץ. בשנים אלה קמה גם תנועת הנוער והצעירים בית"ר, וז'בוטינסקי עמד בראשה. המצב בארץ היה שפיר כלכלית וביטחונית. ולכן אזהרותיו הקודרות של ז'בוטינסקי על הצורך בהגברת העלייה וההתיישבות לא התקבלו בציבור הרחב.

באפריל 1931 פרש אברהם תהומי ועמו מפקדים מארגון "ההגנה" והקימו ארגון מחתרת צבאי מקביל, שלימים יהיה האצ"ל. בהמשך היה ז'בוטינסקי למפקד העליון של האצ"ל, והוא שמינה את מפקד הארגון

אגדה הולדת ביג טאטזי חזקאיכ גידלונג

וחברי המפקדה. במהלך שנות פעילותו, ז'בוטינסקי יצא כנגד הזרם המרכזי בתנועה הציונית. הוא התנגד לאופייה הסוציאליסטי של הציונות ושל ההתיישבות, למדיניותה הפשרנית מדי לטעמו במשא ומתן עם הבריטים ולמדיניות ההבלגה כנגד האלימות הערבית.

המחלוקת העזה בין ז'בוטינסקי ותומכיו לבין יתר מנהיגי הציונות, הביאה אותו בסופו של דבר לפרישה מההסתדרות הציונית, ולהקמת הסתדרות ציונית "אלטרנטיבית" - הצ"ח - הסתדרות ציונית חדשה. בשל חוסר פשרנותו המדינית, עמדתו התקיפה כנגד האלימות הערבית, התנגדותו לסוציאליזם והחשיבות הרבה שהעניק לצבא, נחשב ז'בוטינסקי לאחד מאבות מחנה הימין הישראלי, אשר היווה במשך שנים ארוכות את האנטי-תזה למחנה הפועלים. פרט לפועלו הצבאי והמדיני, הותיר אחריו ז'בוטינסקי נכס תרבותי גדול של יצירות ספרותיות, תרגומים, נאומים ומאמרים ברמה אמנותית גבוהה.

ייסוד הקרן הקיימת לישראל - י"ט בטבת תרס"ב, 29.12.1901

קרן קיימת לישראל (קק"ל) הוא ארגון ציוני שנוסד ב-1901 על ידי ההסתדרות הציונית, כאמצעי לאיסוף כספים מיהודים לשם קניית קרקעות בארץ ישראל והכשרתן להתיישבות יהודית. עד קום המדינה רכשה הקרן יותר ממיליון דונם אדמה.

מאז קום המדינה היא עוסקת במפעלי ייעור, פריצת דרכים, הכשרת קרקע וחינוך. בחוק הקרן הקיימת שנחקק בכנסת בשנת 1953 נאמר שמטרות קק"ל הן לרכוש קרקעות וליישבם ביהודים.

נפטר רבי משה בן מימון, הרמב"ם - כ' בטבת תקס"ה, 1204

רבי משה בן מימון, ובקיצור הרמב"ם (23 במרץ 1135 - 13 בדצמבר 1204 ; ט' בניסן ד'תתצ"ח - כ' בטבת ד'תתקס"ה), מגדולי הפוסקים בכל הדורות, מחשובי הפילוסופים בימי הביניים, איש מדע ורופא, חוקר ומנהיג, כונה גם "הנשר הגדול". אחד האישים החשובים והנערצים ביותר ביהדות. עליו נאמר "ממשה עד משה לא קם כמשה". החזיק במשנה

רציונלית-שכלתנית מובהקת שבאה לידי ביטוי בכתביו.

הרמב"ם היה האדריכל הגדול של ההלכה היהודית לדורותיה ואמן התימצות והסדרנות.

תפארת גדולתו וגולת הכותרת של הגותו ההלכתית היא יצירתו המונומנטלית משנה תורה, אבל היו רבים שהתקשו לקבל את נועזות השם "משנה תורה" כשני לתורה ובחרו בשם: היד החזקה (על שם י"ד, 14, הספרים שבחיבור).

הרמב"ם כגדולי ישראל רבים, סבר שסגנון החיים האידאלי הוא שילוב של חיי תורה ועבודה, של תורה שיש עמה מלאכה. כך ראה גם את עבודתו כרופא. יתרה מזאת, הוא ביקר בספריו קשות לומדי תורה שנסמכו על קופת הציבור, שעושים את התורה "קרדום לחפור בו" ואמר עליהם שהם "מכבים את נר הדת ומחללים שם שמים".

טביעת הספינה "אגוז" - כ"ג בטבת תשכ"א, 10.1.1961

הספינה טבעה בהפלגתה ה-13 כשעל סיפונה 34 מעפילים, אשר יצאו בחשאי ממרוקו כדי לעלות לישראל.

נפטר אחד העם (אשר גינצברג) - כ"ח בטבת תרפ"ז, 2.1.1927

אחד העם הוא שמו הספרותי של אשר צבי (הירש) גינצברג (18 באוגוסט 1856, י"ז באב ה'תרס"ז – 2 בינואר 1927, כ"ח בטבת ה'תרפ"ז), מראשי הוגיה של הציונות, מייסד הזרם והוגה הרעיונות של הציונות הרוחנית. נולד בסקווירא פלך קייב, אוקראינה, וחי באודסה. הוא החשוב במפתחי הזהות הלאומית החילונית.

בשנת 1889 פרסם את מאמרו "לא זה הדרך" שקרא לשינוי מהפכני בגישת תנועת חובת ציון. לדעתו, ארץ ישראל לא יכולה לפתור את השאלה הקיומית או הכלכלית של היהודים, היא אינה אמורה ואף אינה יכולה להיות מקלט פיזי מפני צרות הגלות, אלא מטרתה לפתור את בעייתו

הרוחנית והתרבותית של העם.

קובץ המסות שלו, "על פרשת דרכים", מהווה ספר יסוד לא רק לתורת הציונות הרוחנית, אלא אף כמופת לכתיבה מסאית בעברית צחה ורהוטה. יש הטוענים כי הוא האב הרוחני של חלק ניכר מהציונות החילונית של ימינו. השפעתו ניכרת במשנתם של הוגים כמרטין בובר, מרדכי קפלן ורבים אחרים.

פרצה מלחמת המפרץ (סופת המדבר) - כ"ט בטבת תשנ"א, 15.1.1991

מלחמת המפרץ - המכונה גם "סופה במדבר", התנהלה בשנת 1991 בין קואליציה של 34 מדינות בראשות ארצות הברית, לבין עיראק, בתגובה לפלישה העיראקית לכוויית. הכינוי מלחמת המפרץ הראשונה ניתן לה כ־12 שנה מאוחר יותר, כדי להבדילה ממלחמת המפרץ השנייה.

למלחמה הייתה השפעה עמוקה על הסכסוך הישראלי-ערבי. השתתפות סוריה בקואליציה הובילה להתקרבות בינה לבין ארצות הברית שהתבטאה בהשתתפותה בוועידת מדריד. אולם ההשפעה הגדולה ביותר הייתה על הפלסטינים. הגירוש ההמוני של פלסטינים מכוויית גדע חלק גדול מהעורף הכלכלי של אש"ף, ותמיכת הפלסטינים ויאסר ערפאת בעיראק במהלך העימות העמידה אותם במצב קשה בעולם הערבי. למצב זה הייתה השפעה גדולה על נכונות ערפאת לפתוח ב"תהליך אוסלו".

יום השואה הבינלאומי - 27.1

העצרת הכללית של האומות המאוחדות החליטה לקבוע יום זה כיום זיכרון בינלאומי בו יציינו כל המדינות את יום השואה.

שבט

- ייסוד מפעל "עליית הנוער" - ג' בשבט תרצ"ג (30.1.1933)
- יום הולדתו של ארתור רובינשטיין - ג' בשבט תרמ"ז (28.1.1887)
- יום פטירתו של רבי ישראל אבוחצירה - ד' בשבט תשמ"ד (8.1.1984)
- נפילת שיירת הל"ה - ד' בשבט תש"ח (15.1.1948)
- הצוללת "דקר" הוכרזה כנעדרת - ה' בשבט תשכ"ח (4.2.1968)
- (להפעלה ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/actu5.htm>)
- יום פטירתה של לאה גולדברג - ח' בשבט תש"ל (15.1.1970)
- יום פטירתו של רבי שלום שבזי - י' בשבט תקמ"ב (10.1.1782)
- ראש השנה לאילנות - ט"ו בשבט (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/green.doc>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/chag6.htm>)
- ייסוד הכנסת הראשונה - ט"ו בשבט תש"ט (14.2.1949)
- נרצח אברהם שטרן "יאיר" - כ"ה בשבט תש"ב (12.2.1942)
- אסון המסוקים - כ"ז בשבט תשנ"ז (4.2.1997)
- יום התפרקות מעבורת החלל "קולומביה" - כ"ט בשבט תשס"ג
- (1.2.2003) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/ramon.doc>)
- יום המשפחה - ל' בשבט

ייסוד מפעל "עליית הנוער" - ג' בשבט תרצ"ג, 30.1.1933

עליית הנוער הייתה מפעל ציוני שהוקם בגרמניה בשנת 1932 על ידי רחה פראייר, במטרה להעלות צעירים יהודים לארץ ישראל ולהכשיר אותם לעבודה חקלאית.

בשנת 1939 התבקשה פראייר על ידי חברה לאגודה להתפטר מתפקידה כיושבת ראש, עקב רצונה לעזור גם לנוער יהודי שאינו גרמני. הנרייטה סאלד מונתה למנהלת התנועה, ושימשה בתפקיד עד סוף שנת 1944.

לפני השואה העלתה עליית הנוער ילדים מגרמניה, מאחר שמנהלות התנועה הרגישו שכוחה של המפלגה הנאצית גובר. במהלך השואה העלתה התנועה ילדים מכל רחבי אירופה וכך הפכה למפעל להצלת נוער יהודי. הרעיון להעלות מבוגרים לאחר עליית הנוער כשהם יסיימו עם סידוריהם לא התממש, כיוון שהם לא הספיקו לצאת מגרמניה. לאחר השואה העלתה התנועה ילדים ונוער ניצולי שואה. צעירים אלו נקלטו בחוות חקלאיות כגון מקווה ישראל, בית הספר החקלאי כדורי וביישובים כמו נהלל.

עליית הנוער העלתה במשך השנים בהן פעלה כ-150,000 ילדים.

יום הולדתו של ארתור רובינשטיין - ג' בשבט תרמ"ז, 28.1.1887

ארתור רובינשטיין (28 בינואר 1887 - 20 בדצמבר 1982) היה אחד מגדולי הפסנתרנים, אולי גדול הפסנתרנים בדורו. זכה לתהילה בינלאומית על ביצועי שופן שלו ועל תמיכתו במוזיקה ספרדית.

יום פטירתו של רבי ישראל אבוחצירה - ד' בשבט תשמ"ד, 8.1.1984

רבי ישראל אבוחצירה (1890 - 1984) רב ומקובל, מוכר בכינוי הבאבא סאלי.

נולד בעיר ריסאני שבמחוז תפילאלת שבמרוקו בשנת 1890. היה בן לשושלת רבנים מפורסמים, שנחשבו כעושי נסים. בגיל שלושים שימש

אברהם יצחק בן-ציון וטוביה ח'כאי ג'דנא
כרב מחוז. המשיך לכהן בתפקיד זה שנים רבות, תוך שהוא קונה לו
עדת מעריצים הולכת וגדלה. בשנות החמישים עלה לארץ, נדד בין יבנה
לאשקלון, ולבסוף השתקע בנתיבות.

התפרסם בציבור כעושה מופתים. רבים נהרו אליו כדי לזכות בברכה, או
בקמע מידו.

יום פטירתו, ד' בשבט, הפך ליום הילולא המונית, המושכת רבבות
מבקרים לנתיבות, ביניהם פוליטיקאים רבים. בנו של הבאבא סאלי, ברוך
אבוחצירא המכונה ה"באבא ברוך", הקים בנתיבות חצר לאחר מות אביו,
והוא ממשיך במנהגי אביו.

נפילת שיירת הל"ה - ד' בשבט תש"ח, 15.1.1948

מחלקת הל"ה, או מחלקת ההר, הייתה מחלקה של 35 לוחמים מן
הפלמ"ח והחי"ש בפיקודו של דני מס, שהיה קודם לכן מפקדו של גוש
עציון. מחצית לוחמי המחלקה היו סטודנטים מהאוניברסיטה העברית
בירושלים והאחרים טיילים וסיירים ותיקים. המחלקה יצאה במלחמת
העצמאות, כדי לסייע לגוש עציון הנצור ולתגבר אותו בלוחמים ובאספקה.
אור ליום 16 בינואר 1948 התגלתה המחלקה בדרכה על ידי ערבים מהכפר
צוריק, כותרה על ידי המוני ערבים מהסביבה וכל לוחמיה נפלו בקרב
שנמשך כל היום.

לאחר נפילת הגוש וסיום מלחמת השחרור, בכ"ה בחשוון תש"י (1949),
הועברו הגופות לירושלים. 240 גופות נופלי הגוש ומחלקת הל"ה נקברו
בבית הקברות הצבאי בהר הרצל.

הצוללת "דקר" הוכרזה כנעדרת - ה' בשבט תשכ"ח, 4.2.1968

הצוללת אח"י (אוניית חיל הים), שהייתה בשירות חיל הים הישראלי,
נרכשה מהצי המלכותי הבריטי ב-1965, וטבעה בדרכה לישראל. הצוללת
הייתה בפיקודו של רס"ן יעקב רענן.

ב-9 בינואר 1968 הפליגה אח"י דקר מנמל פורטסמות' באנגליה, לנמל חיל הים בחיפה ועליה 69 אנשי צוות. ב-15 בינואר עצרה לתדלוק בגיברלטר, שם נראו אנשי הצוות חיים בפעם האחרונה, ומשם המשיכה בצלילה במימי הים התיכון. הקשר האחרון עמה היה באלחוט ב-25 בינואר, שתי דקות לאחר חצות. התקשורת הבאה הייתה אמורה להתבצע בשעה 06:00 בבוקר.

בבוקרו של 26 בינואר הוכרז על מבצע חיפושים בינלאומי. ב-30 בינואר הודיעה מפקדת החיפושים בקפריסין כי הסיכויים למציאתה של הצוללת דקר קרובים לאפס וכי מבצע החיפושים הבינלאומי יסתיים עם שקיעת השמש ב-31 בינואר.

ב-6 במרץ 1968 הכריז שר הביטחון משה דיין בכנסת, כי דקר ואנשי צוותה נחשבים אבודים. יום של אבל לאומי הוכרז ודגלי הלאום ברחבי המדינה הורדו לחצי התורן. הרב הצבאי הראשי, האלוף שלמה גורן הכריז כי כל אנשי הצוות האבודים נחשבים כמי שנפטרו לפי ההלכה היהודית.

שרידי הצוללת נמצאו ב-8.5.1999. במרחק של כ-500 ק"מ מערבית לחיפה בעומק של כ-3 ק"מ.

יום פטירתה של לאה גולדברג - ח' בשבט תש"ל, 15.1.1970

לאה גולדברג (29 במאי 1911 - 15 בינואר 1970), מגדולי המשוררים העבריים בעת החדשה, סופרת ילדים, מתרגמת, מבקרת וחוקרת ספרות, כלת פרס ישראל לספרות לשנת 1970.

יום פטירתו של רבי שלום שבזי - י' בשבט תקמ"ב, 10.1.1782

רבי שלום שבזי (שלם בן יוסף בן אביגד בן חלפון משתא אלשבזי), מכונה גם 'שלום שבזי'. היה מגדולי חכמי תימן, וגדול משורריה במאה השבע עשרה.

ראש השנה לאילנות - ט"ו בשבט

ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות. כמתבקש משמו, נחוג בחמישה עשר בחודש שבט.

המקור הראשון בו מוזכר ט"ו בשבט הוא המשנה. בתחילתה של מסכת ראש השנה נאמר: "ארבעה ראשי שנים הם: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים; באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה; באחד בתשרי ראש השנה לשנים לשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות; באחד בשבט ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים - בחמישה עשר בו".

בתחילה נקבע ט"ו בשבט רק כמועד ליישום דינים הקשורים בפרי העץ – ובפרט דיני תרומות ומעשרות.

מועד הפיכתו של ט"ו בשבט לחג אינו ברור. יש שמשערים כי היה זה כבר בתקופת המשנה, ויש המאחרים זאת עד למאה ה-16, בה נחוג מועד זה על-ידי מקובלי צפת.

בהלכה ניתנו ליום זה סממנים מעטים של חג: בתפילה אין אומרים תחנון, ורבנו גרשום מאור הגולה פסק שאסור להתענות בו.

במהלך היום עוסקים במצוות התלויות בארץ.

ייסוד הכנסת הראשונה - ט"ו בשבט תש"ט, 14.2.1949

הכנסת היא הרשות המחוקקת במדינת ישראל. בכנסת מכהנים 120 נציגים נבחרים הנקראים חברי כנסת, אשר נבחרים בבחירות יחסיות לכהונה בת ארבע שנים. בראש הכנסת מכהן יושב ראש הכנסת, שנבחר לתפקידו מקרב חברי הכנסת, בדרך כלל מהסיעה הראשית שבקואליציה. במסגרת הכנסת פועלת מליאת הכנסת, שבה מתכנסים כל חברי הכנסת, ופועלות ועדות שונות, הכוללות חברי כנסת מסיעות שונות.

נרצח אברהם שטרן "יאיר" - כ"ה בשבט תש"ב, 12.2.1942

אברהם שטרן ("יאיר") (1907-1942), לוחם מחתרת ומשורר יהודי, מייסדו ומפקדו הראשון של ארגון "לוחמי חירות ישראל" (לח"י). נודע גם בשם "יאיר", שהיה כינויו המחתרתי (כינוי זה הוא על שם אלעזר בן יאיר ממפקדי המרד הגדול נגד הרומאים ומפקד הקנאים במצדה).

שטרן השתתף בהגנת ירושלים ב"מאורעות תרפ"ט" (1929). החל מ-1931 נמנה עם מפקדיה הבכירים של "ההגנה הלאומית". הוא היה ממייסדי "ארגון צבאי לאומי" (אצ"ל), שעליו פיקד דוד רזיאל, והיה מזכיר המפקדה. שטרן יזם את רעיון תחנת השידור החשאית של האצ"ל.

אסון המסוקים - כ"ז בשבט תשנ"ז, 4.2.1997

אסון המסוקים, תאונה שהתרחשה בליל ה-4 בפברואר 1997, כ"ח בשבט ה'תשנ"ז, כאשר שני מסוקי יסעור של צה"ל התנגשו זה בזה בשמי צפון הארץ, בעת שהובילו לוחמים מחטיבת הנח"ל ומיחידות נוספות למוצבי צה"ל ברצועת הביטחון שבדרום לבנון.

באירוע נהרגו כל 73 החיילים שהיו במסוקים. שמונה מתוכם היו אנשי הצוות שהטיסו את המסוקים.

אסון המסוקים הגביר את הלחץ הציבורי לפינוי כוחות צה"ל מרצועת הביטחון שבדרום לבנון - פינוי שהתבצע לבסוף, בחודש מאי 2000.

יום התפרקות מעבורת החלל "קולומביה" - כ"ט בשבט תשס"ג, 1.2.2003

"קולומביה" הייתה מעבורת החלל הראשונה של נאס"א והחללית הרב-שימושית הראשונה בהיסטוריה. במהלך שירותה ביצעה 28 משימות לחלל והטיסה 160 אסטרונאוטים. התפרקה עם כניסתה לאטמוספירה ב-1 בפברואר 2003 ועל סיפונה שבעה אסטרונאוטים, ביניהם האסטרונאוט הישראלי הראשון, אל"מ אילן רמון.

אילן רמון היה אחראי על ניסוי שבוצע בשיתוף פעולה עם סוכנות החלל

הישראלית, העוקב אחר סופות אבק כדי לאתר את השפעתן על תופעות אקלימיות במזרח התיכון. על פי התוכנית, אמור היה הניסוי להתבצע כשנתיים קודם לכן. הדחייה במועד השיגור גרמה לכך שעונת סופות האבק כבר חלפה, ואכן רמון התקשה לאתר בחלל סופת אבק, בין השאר מכיוון שאזורים רבים היו מכוסים בעננים.

יום המשפחה - ל' בשבט

יום ל' בשבט נקבע כ"יום האם", יום הולדתה של הנרייטה סאלד שייסדה את ארגון הנשים הציוניות "הדסה".

לאחר תקופה ארוכה של טיפוח יום האם, בעקבות שינויים חברתיים ותרבותיים במדינת ישראל, שונה יום האם ליום המשפחה.

ביום זה אנו מדגישים את הקשרים בין בני המשפחה הקרובה והמורחבת ונותנים את הדעת על מהות האהבה ועל חשיבותה של התמיכה ההדדית בין בני המשפחה.

אדר

- תחילת משפטו של ג'ון איוואן דמיאניוק - ד' באדר (א') תשמ"ו (13.2.1986)
- יום פטירתו של מנחם בגין - ד' באדר (ב') תשנ"ב (9.3.1992)
(<http://www.snunit.k12.il/minhal/4283.html>)
- יום פטירתו של משה רבנו - ז' באדר (ב') אלפיים תפ"ח (2488)
לבריאת העולם
- יום תל-חי - י"א באדר
- יום פטרתו של שמואל יוסף (ש"י) עגנון - י"א באדר תש"ל (17.2.1970)
- יום פטרתו של יגאל אלון - י"ב באדר תש"ם (29.2.1980)
- תענית אסתר - י"ג באדר
- חג הפורים - י"ד באדר (להפעלה: <http://noar.education.gov.il/main/upload/newprogram/purim4.doc>, [http://www.snunit.k12.il/htbin/\(gidi/minhal](http://www.snunit.k12.il/htbin/(gidi/minhal)
- שושן פורים - ט"ו באדר
- מצרים פתחה במלחמת ההתשה - י"ח באדר תשכ"ט (8.3.1969)
- יום פטרתו של נתן יונתן - י"ט באדר תשס"ד (12.3.2004)

תחילת משפטו של ג'ון איוואן דמיאניוק - ד' באדר (א') תשמ"ו, 13.2.1986

ג'ון איוון דמיאניוק (נולד ב-3 באפריל, 1920) הינו יליד אוקראינה, תושב ארצות הברית, שלפי החשד הוא פושע המלחמה "איוואן האיום" ממחנה המוות טרבלינקה. זיהוי זה לא הוכח במשפטו שנערך בישראל, שנודע כ"משפט דמיאניוק".

בשנת 1986 הוסגר דמיאניוק לישראל והועמד לדין באשמה כי הוא "איוואן האיום" מטרבלינקה, שומר של האס-אס ששירת במחנה ההשמדה טרבלינקה, ונהג להתעלל ולרצוח יהודים באכזריות מיוחדת.

בשנת 1988, לאחר משפט פומבי ומתוקשר, שארך יותר משנה, דן בית הדין המיוחד את דמיאניוק למוות, לאחר שנקבע כי זהותו הוכחה. הקביעה התבססה על עדויות של ניצולי-שואה ושל שומר (שאותר בברלין) ששירת יחד איתו בסוביבור, שהצביעו על כך שהוא אכן "איוואן האיום".

דמיאניוק ערער על ההרשעה ופרקליטו יורם שפטל הציג ראיות חדשות שהושגו על ידי התביעה.

בשנת 1993 קבע הרכב בן חמישה שופטים של בית-המשפט העליון שזיהויו של דמיאניוק כ"איוואן האיום" מוטל בספק, ועל כן הוא זוכה מחמת הספק.

בדצמבר 2005 החליט בית המשפט להגירה בארצות הברית על גירושו לאוקראינה.

יום פטירתו של מנחם בגין - ד' באדר (ב') תשנ"ב, 9.3.1992

מנחם בגין (16 באוגוסט 1913 - 9 במרץ 1992), מפקד האצ"ל בתקופת המאבק בשלטון הבריטי, ראש תנועת חרות והליכוד, ראש הממשלה השישי של מדינת ישראל.

כילד היה חבר בתנועת השומר הצעיר. בהדרגה במהלך השנים טיפס מנחם בגין בסולם התפקידים בתנועת בית"ר.

בהיותו בן 30 עזב כטוראי את הצבא והפך למפקד האצ"ל. בארבע השנים בהן פיקד בגין על האצ"ל, ביצע הארגון קרוב ל-300 פעולות. בולטות ביניהן היו פיצוץ מלון המלך דוד ביולי 1946, היכן ששכן מרכז השלטון הבריטי, פריצת כלא עכו ושחרור אסירי אצ"ל ולח"י ממנו במאי 1947, ומבצע האצ"ל בכיבוש יפו.

ב-1 ביוני 1948 חתם בגין על הסכם עם נציג הממשלה הזמנית ישראל גלילי, ובכך החל פירוקו של האצ"ל והשתלבותו בצה"ל.

עם פירוק האצ"ל בקיץ 1948, הקים בגין את "תנועת החרות - מיסודו של הארגון הצבאי הלאומי" ועמד בראשה. המפלגה אימצה קו שנחשב אז ימני קיצוני, ובין היתר תבעה את החזרה מההסכמה לתוכנית החלוקה.

במשך השנים בגין נודע בכושרו הרטורי ובנאומיו חוצבי הלהבות, אשר כללו תוכן נוקב וריתקו תשומת לב רבה. מתנגדיו גרסו כי היה דמגוג, אולם גם בקרב יריביו היו שהסכימו כי קדמה אצלו לכל טובת המדינה, להשקפתו.

בשנת 1965 עמד בגין בראש איחוד של חרות והמפלגה הליברלית שנקרא "גח"ל" - גוש חרות ליברלים. במאי 1967, בתקופת ההמתנה ערב מלחמת ששת הימים, הצטרף בגין לממשלה של לוי אשכול, בתפקיד שר בלי תיק, וכך לראשונה היה חבר ממשלה, ועימו יוסף ספיר.

ב-17 במאי 1977 נערכו הבחירות לכנסת התשיעית שבהן ניצח בגין, וכן מפלגת ימין, לראשונה בתולדות המדינה.

אחד ממעשיו הזכורים ביותר של בגין הוא חתימת הסכם השלום עם מצרים.

ביום 7 ביוני 1981 הורה בגין על הפצצת הכור האטומי בעיראק.

ב-3 ביוני 1982 נורה שגריר ישראל בלונדון, שלמה ארגוב, על-ידי מחבלים מארגונו של אבו נידאל, ונפצע קשות. באותו לילה החליט בגין על מתקפה אווירית רחבה על תשתיות מחבלים בלבנון. בגין קיווה כי המבצע לא יאריך ימים, כי כוחות צה"ל ישארו באזור קו ה-45 ק"מ מגבול ישראל,

ושאחריו "תשקוט הארץ 40 שנה". אולם האירועים השתלשלו אחרת.

על פי המשוער, מאורעות מצטברים הקשו על בגין וייסרוהו. מותה של עליזה רעייתו, הסתבכותה של ישראל בלבנון, מספר הקורבנות הגבוה שגבתה המלחמה, מסקנות ועדת כהן והביקורת הציבורית שהתעוררה בעקבות המלחמה.

בשנותיו האחרונות לא יצא בגין מביתו ברחוב צמח מספר 1 בירושלים, אלא לאזכרה השנתית לרעייתו עליזה. הוא לא התבטא בפומבי או פרסם מאמרים.

יום פטירתו של משה רבנו - ז' באדר (ב') אלפיים תפ"ח, 2488 לבריאת העולם

על פי התורה והמסורת היהודית, משה היה גדול הנביאים שקמו לישראל, בנם של עמרם ויוכבד משבט לוי, מעמודי התווך של הדת היהודית, מנהיג מדיני ומשחרר לאומי, נביא ומחוקק אשר הוציא את עם ישראל ממצרים והעניק לעם ישראל את עשרת הדיברות. האמונה בנבואת משה רבנו היא העיקר השביעי בשלושה עשר העיקרים של הרמב"ם - "לא קם בישראל כמשה עוד, נביא ומביט את תמונתו [של ה']".

גם בדתות המונותיאיסטיות הנוספות, הנצרות והאיסלאם, מוזכר משה כמנהיג דתי. השומרונים מחשיבים את משה לנביא היחיד שהיה אי פעם.

יום תל-חי - י"א באדר

תל-חי היא נקודת יישוב יהודית באצבע הגליל אשר הוקמה ב-1916 יחד עם היישובים חמרה, כפר גלעדי ומטולה וצורתה הזכירה מבצר.

השטח בו ישבה תל-חי היה אמור להיות שטח מנדט צרפתי, לאחר מלחמת העולם הראשונה. היישובים היו מנותקים, כיוון שישבו בשטח הצפוני ביותר בארץ. מסביב ליישובים היו כפרים של בדווים שהתנגשו לא פעם עם היהודים.

התדרדרות מצב הביטחון באצבע הגליל גרמה לוויכוח ביישוב היהודי - האם לפנות את האזור מהמתיישבים. בעוד שזאב ז'בוטינסקי טען בעד פינוים, הרי שמפלגות הפועלים התנגדו לכך. לבסוף הוחלט על תגבור האזור ויוסף טרומפלדור נשלח לסייע לתושבים.

בי"א באדר תר"פ (1 במרץ 1920) הגיעו בדווים בראשות שיח' כאמיל אפנדי לתל-חי, אולם היהודים לא הרשו להם להיכנס. טרומפלדור אישר לבסוף לשיח' כאמיל וכמה מחייליו להיכנס ליישוב, לאחר שטענו כי הם מחפשים צרפתים המתחבאים בו. כשהערבים בראשות השיח' הגיעו לקומה השנייה בחצר תל-חי, הם הפתיעו את הלוחמים היהודים וירו עליהם, וטרומפלדור פקד על אנשיו להשיב אש.

בזכות גבורת תל-חי, השטח נכלל במדינת ישראל ובתחום המנדט הבריטי. היישוב יד השמונה דרומית לתל-חי, שהיום נקרא קריית שמונה, הוקם לזכר שמונת הנופלים בתל-חי.

יום פטרתו של שמואל יוסף (ש"י) עגנון - י"א באדר תש"ל, 17.2.1970

שמואל יוסף עגנון (26 ביולי 1887 - 17 בפברואר 1970), המוכר גם בשם ש"י עגנון, מגדולי הסופרים העבריים בעת החדשה וזוכה פרס נובל לספרות לשנת 1966.

מקור יצירתו של עגנון הוא היהדות על כל מרכיביה, בהם התנ"ך, ספרות חז"ל, סיפורי חסידים, מנהגים, האמונה והלשון, ולהם מוסיף עגנון נופך משלו ופרשנות ייחודית משלו, וכל אלה באים לידי ביטוי ביצירתו, שהינה ייחודית הן מבחינת תוכנה והן מבחינת שפתה. עגנון הושפע מהספרות והתרבות הגרמנית בפרט, ומהספרות האירופית בכלל (שאותה קרא בתרגום לגרמנית). גם הספרות העברית החדשה השפיעה על יצירתו, ובין גיבוריו ניתן למצוא גם את בני העלייה השנייה.

לשונו של עגנון מבוססת על מרכיבי לשון שמקורם בין היתר במקרא, במדרשים, בלשון המשנה ובאגדות חז"ל.

את סגנונו הייחודי של עגנון ניתן לקלוט החל מהמשפט הראשון בכל אחת מיצירותיו.

יום פטרתו של יגאל אלון - י"ב באדר תש"ם, 29.2.1980

יגאל אלון (פייקוביץ') (10 באוקטובר 1918 - 29 בפברואר 1980), מפקד הפלמ"ח, מראשי תנועת העבודה, ראש ממשלת ישראל בפועל, חבר כנסת ושר בממשלות ישראל מהממשלה ה-10 ועד הממשלה ה-17.

כמפקד הפלמ"ח, ערב פרוץ מלחמת השחרור, עמד יגאל אלון בראש הכוח העברי הסדיר הגדול והחזק ביותר, שעמד לרשות מנהיגות היישוב.

המבצע הגדול הראשון שעליו פיקד היה מבצע יפתח, במסגרתו נכבשה העיר צפת ושוחרר הגליל העליון המזרחי.

כאיש צבא, אף באופן חריג למקובל באותה תקופה, לא היסס יגאל אלון להביע את עמדותיו המדיניות. באותה תקופה היה איש ארץ ישראל השלמה וראה בוותור על ירושלים המזרחית והרי המרכז בכייה לדורות, ובשל הזדהותו הפוליטית עם מפ"ם – האופוזיציה הראשית לבן-גוריון, תומך ונדחף לפרישה מצה"ל, וויתר על תפקיד הרמטכ"ל, שבו חפץ. לאחר פרישתו מצה"ל הצטרף אלון לחיים הפוליטיים, במסגרת הקיבוץ המאוחד והיה פעיל במפלגת מפ"ם.

תענית אסתר - י"ג באדר

תענית אסתר, יום צום במסורת היהודית, החל ביום י"ג באדר, ערב חג פורים, לזכר התענית שיזמה אסתר באומרה למרדכי: "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְעַל תְּאֲכָלוּ וְעַל תְּשִׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנִצְרְתִּי אֶצּוּם כֵּן" (מגילת אסתר, ד' ט"ז). תענית זו של אסתר הייתה באמצע חודש ניסן.

לפנים היו מתענים במשך שלושה ימים, בימים שני, חמישי, ושני בשבוע שלאחר פורים, שהרי היא זכר לשלושה ימי צום, אך לאחר מכן הקלו בה חכמים וקבעו יום צום אחד.

חג הפורים - י"ד באדר

חג הפורים הוא אחד מחגי ישראל, שנחגג ברוב המקומות בי"ד באדר (פורים דפרזים), ובירושלים ובערים נוספות בט"ו באדר (שושן פורים), לזכר הצלתם הפלאית של יהודי האימפריה הפרסית מרצח עם. חג זה מצטיין במאפייני השמחה שבו. החג נקרא על שם ה"פור" (גורל) שהטיל המן במטרה לקבוע את היום שבו יבוצע הטבח ביהודים, אותו יום בו התהפך הגלגל והיהודים הם שהרגו באויביהם.

שושן פורים - ט"ו באדר

במגילת אסתר מסופר, כי היהודים שגרו בערי הפְּרָזוֹת, שהם יישובים ללא חומת מגן מסביבם, ניצחו את אויביהם – ובראשם המן האגגי – ביום י"ג באדר, וחגגו את הפורים למחרת – בתאריך י"ד באדר. לעומתם, קיבלו היהודים שחיו בשושן הבירה אישור מן המלך אחשוורוש להמשיך ולהילחם גם בי"ד באדר, והם חגגו את הפורים למחרת – בתאריך ט"ו באדר. מכיוון שהעיר שושן הייתה מבוצרת ומוקפת חומה, נוהגים לחגוג את חג הפורים בערים המוקפות חומה (הכוונה לערים מבוצרות שהיו מוקפות חומה מימי יהושע בן נון) כמו ירושלים, בתאריך ט"ו באדר, הנקרא שושן פורים: פורים של העיר שושן. ואילו בכל הערים והיישובים הפְּרָזִים, שאינם מוקפים בחומה, חוגגים את חג הפורים ביום י"ד באדר.

מצרים פתחה במלחמת ההתשה - י"ח באדר תשכ"ט, 8.3.1969

מלחמת ההתשה בין ישראל לבין מצרים החלה בחודש מרץ 1969 ונמשכה עד 7 באוגוסט 1970, מועד בו הסכימו הצדדים על הפסקת אש. המלחמה ארכה כשנה וחצי, התנהלה לאורך החזית המצרית, ומצרים ניסתה להתיש את כוחות צה"ל על ידי הפגזות חוזרות ונשנות על המוצבים לאורך תעלת סואץ. בנוסף, נעשה ניסיון מצד המצרים להעביר באו"ם החלטה שתאלץ את ישראל לסגת מסיני. במהלך המלחמה תקף חיל האוויר מספר רב של מטרות בעומק מצרים. תקיפות אלו, שאתן המצרים לא יכלו להתמודד, היו אחת הסיבות לכך שהמצרים הסכימו בסופו של דבר להפסקת האש.

הסכם הפסקת האש שהביא לסיום הלחימה הופר על-ידי המצרים מיד ביום כניסתו לתוקף, כאשר מצרים קידמה סוללות טילי קרקע-אוויר לקרבת התעלה. צעד זה נתן למצרים ביטחון ביכולתם לחצות את התעלה בלי שיופרעו על-ידי חיל האוויר הישראלי, ובכך היו לזרע הפורענות שהוביל למלחמת יום הכיפורים.

יום פטירתו של נתן יונתן - י"ט באדר תשס"ד, 12.3.2004

נתן יונתן (ספטמבר 1923 - 12 במרץ 2004), משורר ישראלי. פרסם 13 ספרי שירה ושלושה ספרי פרוזה ועסק גם בתרגום שירה מידיש לעברית. שיריו תורגמו לשפות רבות, ורבים מהם הולחנו ובוצעו בפומבי. עם שיריו הידועים נמנים "הרדופים ליד החוף", "נאסף תשרי", "חופים", "האיש ההוא", "החול יזכור", "דוגית", "כמו בלדה", "אניטה וחואן" (רומנסה).

ניסן

- גירוש ספרד - ב' בניסן רנ"ב (30.3.1942) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog9.htm>)
- יום פטירתו של אהוד מנור - ג' בניסן תשס"ה, (12.4.2005)
- שבת הגדול - השבת הסמוכה לחג הפסח
- ההוצאה להורג של עולי הגרדום - ח' בניסן (22.31.1945)
- יום פטירתו של הרב אריה לוי - ט' בניסן תשכ"ט (28.3.1969)
- תחילת מרד גטו ורשה - י"ד בניסן תש"ג (19.4.1943) (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/shoa.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog5.htm>)
- יום א' של פסח - ט"ו בניסן תמ"ח (למידע והפעלות: <http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/chag7.htm>, <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתו של עזר ויצמן - ט"ז בניסן תשס"ה (24.4.2005)
- תחילת "ספירת העומר" - ט"ז בניסן
- יום פטירתו של יצחק לייב פרץ (י"ל פרץ) - י"ט בניסן תרע"ה (27.4.1915)
- ייסודה של העיר תל אביב - כ' בניסן תרס"ט (11.4.1909)
- שביעי של פסח, יום טוב אחרון של החג - כ"א בניסן
- המימונה - כ"ב בניסן
- פוגרום קישינב - כ"ב בניסן תרס"ג (19.4.1903)
- יום הירצחו של יוסף חיים ברנר - כ"ד בניסן תשט"ו (2.5.1921)
- יום הזיכרון לשואה ולגבורה - כ"ז בניסן (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog5.htm>, <http://www.snunit.k12.il/sachlav/noar/main/upload/alsederyom/60years.doc>, <http://www.snunit.k12.il/minhal/5027.html>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/shoasemel.doc>)
- יום פטירתו של אלברט אינשטיין - כ"ו בניסן תשט"ו (18.4.1955)
- יום פטירתו של יצחק בן צבי - כ"ט בניסן תשס"ג (23.4.1963)
- ראשית פרעות "סופות בנגב" ביהודי רוסיה - כ"ח בניסן תרמ"א (1.4.1881)

גירוש ספרד - ב' בניסן ונ"ב, 31.3.1942

גירוש ספרד הוא הכינוי לצו שפורסם בשנת 1492 על ידי פרננדו השני מלך ארגון ואשתו המלכה איזבלה הראשונה מקסטיליה ובו נאסרה בחוק ישיבתם של יהודים בממלכות קסטיליה וארגון ופורט אופן מימוש של צו זה. היהודים אולצו לעזוב את ספרד בתום שלושה חודשים ולא לחזור אליה לעולם. צו זה היווה את שיאה של מסכת ההגבלות והרדיפות שננקטו כנגד היהודים בספרד, והביא לקיצה של הקהילה היהודית הוותיקה והמפוארת שישבה בספרד.

הסיבה הנזכרת בצו הייתה השפעתם הרעה של היהודים על המתנצרים, וחוסר הסכמתם של היהודים להכיר באל אחר חוץ משלהם.

הגירוש סימל את סיומו של פרק בתולדות עם ישראל ופתיחתו של פרק חדש. תוצאותיו הוותירו חוסר משמעותי בספרות, בשירה ובספרות ההלכה בדורות הבאים.

יום פטירתו של אהוד מנור - ג' בניסן תשס"ה, 12.4.2005

אהוד מנור (13 ביולי 1941 - 12 באפריל 2005), מבכירי הפזמונאים, מחזאי, מתרגם, איש רדיו וטלוויזיה וחתן פרס ישראל.

תרומתו של אהוד מנור לזמר העברי הייתה רבה ביותר. הוא נחשב במשך שנים רבות כפזמונאי הפורה ביותר במדינת ישראל. מנור כתב שירים מכל הסוגים, משירים קלילים והומוריסטים, בעיקר לתחרויות זמר (כמו האירוויזיון) על נושאים שנחשבו כ"לא רציניים", ועד שירים מורכבים, שנגעו ברבדים הרגישים ביותר בנפש האדם בכלל ובחיינו האישיים בפרט, בהם שירים על נפילת אחיו, על ימי ילדותו, על אהבה (כמו "ברית עולם" ו"כלים שלובים") ועל גידול ילדיו (כמו "ילדותי השנייה").

שבת הגדול - השבת הסמוכה לחג הפסח

כך נקראת השבת שלפני חג הפסח, על שם ההפטרה שקוראים בשבת זו המסתיימת במילים "והגדול והנורא" (מלאכי ג'), או על שם הנס הגדול שאירע לאבותינו במצרים.

בשבת זו דורש הרב בקהילתו בהלכות הפסח. כן יש הנוהגים לקרוא בשבת זו קטעים מההגדה של פסח. שבת זו ידועה כשבת מיוחדת החל מאמצע ימי הביניים.

ההוצאה להורג של עולי הגרדום - ח' בניסן, 22.3.1945

אליהו בן צורי ואליהו חכים, אנשי לח"י, הוצאו להורג בבית הכלא בקהיר לאחר שהורשעו ברצח שר המדינה הבריטי הלורד מוין.

עולי הגרדום הם תשעה מלוחמי האצ"ל ושלושה מלוחמי הלח"י שנשפטו ונדונו למוות בתלייה. עשרה מהם נדונו על ידי בתי דין צבאיים בריטיים ושני הנותרים - על ידי בית דין מצרי. עשרה מהנדונים הוצאו להורג בתלייה ושניים מהנדונים שמו קץ לחייהם לפני מועד הוצאתם להורג.

גם אחד מאנשי "ההגנה", מרדכי שוורץ, הוצא להורג בתלייה, אך בדרך כלל אין מונים אותו עם עולי הגרדום.

יום פטירתו של הרב אריה לוי - ט' בניסן תשכ"ט, 28.3.1969

הרב אריה לוי (22 במרץ 1885 - 28 במרץ 1969; ו' בניסן ה'תרמ"ה - ט' בניסן ה'תשכ"ט).

ר' אריה נודע בכינויו "רב האסירים" או "אבי האסירים" מפני שהיה נוהג במשך כעשרים וחמש שנה, בתקופת המנדט הבריטי, ללכת לאסירים בבתי הכלא, לעודד את רוחם, ולכתוב להם מכתבים. בפרט נודעו ביקוריו אצל אסירי המחתרות ועולי הגרדום. ר' אריה ביקר בקביעות גם בבית החולים למצורעים כדי לעודד את יושביו.

תחילת מרד גטו ורשה - י"ד בניסן תש"ג, 19.4.1943

מרד גטו ורשה (19 באפריל - 16 במאי 1943) היה המרד היהודי הגדול ביותר שפרץ בתקופת השואה, ונהפך לסמלה המובהק של ההתנגדות היהודית בשואה.

המורדים, באמצעים הדלים שעמדו לרשותם, הצליחו להחזיק מעמד ולעמוד בגבורה מול מכונת המלחמה הנאצית במשך כמעט חודש תמים. מרד גטו ורשה היה גם המרד היהודי הידוע היחיד במהלך השואה, בו הצליחו המורדים לגרום לאבידות משמעותיות יחסית בקרב האויב הנאצי.

בשל כל אלה, נקבע כ"ז בניסן, התאריך העברי של היום בו החל השלב האחרון של המרד (19 באפריל - כפי שחל בתאריך הלועזי בשנת 1955), כיום הזיכרון לשואה ולגבורה של מדינת ישראל.

יום א' של פסח - ט"ו בניסן תמ"ח, 2448 לבריאת העולם

היום בו יצאו בני ישראל ממצרים. לזכר מאורע זה נקבע לדורות חג הפסח.

פסח הוא שמו של קורבן שהוקרב בבית המקדש בארבעה עשר בניסן, לאחר חצות היום, ונאכל בערביו של יום, בלילה הראשון של חג המצות, ונקרא קורבן פסח. על שמו של הקורבן נקרא במקרא אותו יום שבו הוא מוקרב בשם "חג הפסח". חג זה הוא חג מקראי הנחגג לציון יציאת בני ישראל ממצרים והפיכתם לעם. החג מתאפיין באיסור חמץ בכל ימי החג, ובחובה לאכול מצה בלילה הראשון. בזמן שבית המקדש היה קיים, בני ישראל היו עולים לרגל לירושלים, וצולים שם את קורבן הפסח. היום השביעי של פסח, אשר כאמור אף הוא יום טוב, נקרא שביעי של פסח. על פי חז"ל, הוא נחוג לזכר קריעת ים סוף והצלת ישראל מפני צבא מצרים שרדף אחריהם, ועל כן יש הקוראים בו את שירת הים.

יום פטירתו של עזר ויצמן - ט"ז בניסן תשס"ה, 24.4.2005

עזר ויצמן (15 ביוני 1924 - 24 באפריל 2005), איש צבא, פוליטיקאי ונשיאה השביעי של מדינת ישראל, נולד בתל אביב.

בהשפעת ידידים שפגש בלונדון הצטרף ויצמן אל ארגון האצ"ל בשנת 1946.

במלחמת העצמאות היה ויצמן למפקדה של טייסת הנגב שמקום מושבה היה בניר עם.

ויצמן שירת בחיל האוויר כטייס קרב וכמפקד. במלחמת סיני בשנת 1956 היה מפקד בסיס חיל האוויר בחצור. ב-25 ביולי 1958 מונה למפקדו השישי של החיל, וכיהן בתפקיד זה עד שנת 1966. תפקידו הבא בצה"ל היה ראש אג"ם.

ויצמן פרש מצה"ל במפתיע ב-15 בדצמבר 1969, ובאותו הערב כבר מונה לשר התחבורה מטעם גח"ל.

באוגוסט 1970 פרשה גח"ל מן הממשלה וויצמן מונה ליו"ר תנועת חרות. מחוץ לממשלה התערערו יחסיו עם מנחם בגין, ובשנת 1972 פרש מן הפוליטיקה, אם כי נותר חבר בתנועת חרות.

ב-1976 חזר ויצמן לחרות עם תחילת מערכת הבחירות, שהביאה למהפך הפוליטי. בשנת 1977 התמנה לשר הביטחון בממשלתו של מנחם בגין.

במרס 1984 ייסד מפלגה חדשה בשם "יחד" וזו זכתה בשלושה מושבים בבחירות לכנסת האחת עשרה (1984).

ב-1988 מונה לשר המדע והטכנולוגיה בממשלת האחדות הלאומית שבראשות יצחק שמיר.

ב-13 במאי 1993 החל לכהן כנשיא המדינה.

תחילת "ספירת העומר" - ט"ז בניסן

בהלכה היהודית, ספירת העומר היא המצווה לספור כל יום במשך 49 הימים שבין חג הפסח לחג שבועות, את מספר הימים שעברו מאז הקרבת קורבן העומר, שהוקרב ביום השני של חג הפסח - "ממחרת השבת". ביום החמישים של הספירה, חוגגים את חג השבועות, שנקרא כך, על שם שבעת השבועות של הספירה. ספירת העומר היא גם כינויה של תקופה זו, שבה חלה מצוות הספירה.

יום פטירתו של יצחק לייב פרץ (י"ל פרץ) - י"ט בניסן תרע"ה, 27.4.1915

מגדולי ספרות היידיש, כתב גם בעברית, ספריו תיעדו את ההתעוררות הלאומית תרבותית של העולם היהודי במאה ה-19.

י"ל פרץ (1851 - 1915) הוא שם העט וקיצור שמו המלא של יצחק לייבוש פרץ, מחשובי הסופרים ביידיש ובעברית בתקופת ההשכלה.

י"ל פרץ תיאר באהבה ובאהדה רבה את חיי הקהילה היהודית במזרח אירופה, הזדהה עם סבלות פשוטי העם, ואף כתב באור חיובי ואוהד על תנועות החסידות, שהייתה בתקופה זו יעד להתקפות עזות הן מצד המשכילים היהודיים והן מצד "המתנגדים" - נאמני הדת במתכונתה המסורתית הישנה ("הליטאים").

מרבית יצירותיו של פרץ הם סיפורים קצרים, אך הוא כתב גם שירה, סיפורים ארוכים יותר, תרגומים - בעיקר של יצירותיו שלו עצמו מיידיש לעברית, וכן עסק בהוראה ובעידוד סופרים עבריים צעירים.

ייסודה של העיר תל אביב - כ' בניסן תרס"ט, 11.4.1909

ראשיתה בהקמת השכונה היהודית "אחוזת בית" צפונית ליפו, בשנת 1909.

תל אביב-יפו (בערבית: **تَلْ أَبْيَبْ يَفَا**). עיר במחוז תל אביב, המרכזית בגוש דן והשנייה באוכלוסייתה בישראל. תל אביב היא מטרופולין המהווה את מרכז הכלכלה, התרבות והמסחר של ישראל. כמקום השוקק חיים כל שעות היממה, זכתה לכינוי "עיר ללא הפסקה". לאור העובדה שתל אביב הייתה העיר היהודית הראשונה שהוקמה במסגרת התנועה הציונית שלא כחלק מהיישוב הישן, היא זכתה לכינוי "העיר העברית הראשונה". בעיר ממוקמים גם מרכזי המערכת הבנקאית, קריית צה"ל, הבורסה לניירות ערך, שגרירויות ונציגויות בינלאומיות ומערכות העיתונים הגדולים. ראש העירייה הנוכחי הינו רון חולדאי.

תל אביב-יפו שוכנת לחופי הים התיכון על אדמת כורכר, בגובה ממוצע

של 30 מטר מעל פני הים. בשטחה זורמים הנחלים הירקון ואילון. תל אביב-יפו גובלת ממערב בים התיכון; מדרום בערים בת ים וחולון; ממזרח בערים רמת גן, גבעתיים, בני ברק ופתח תקווה; ומצפון בערים רמת השרון והרצליה.

העיר ידעה מספר גדול של שינויים בהתפתחותה. מפריחה וגדילה מואצת בשנות ה-60, דרך עזיבת העסקים והסטת מוקד המגורים לטובת הפרברים בשנות ה-80 וה-90 ובשנים האחרונות פריחה מחודשת.

שביעי של פסח, יום טוב אחרון של החג - כ"א בניסן

המימונה - כ"ב בניסן

חגם של יוצאי צפון אפריקה, תחילתו במוצאי שביעי של פסח והמשכו ביום שלמחרת.

המימונה הוא חג עממי הנחוג במוצאי חג הפסח ובאיסרו-חג לחופו הדרומי של אגן הים התיכון הן בקרב יהדות מרוקו והן בקרב יהדות טוניס ולוב. מקורו של החג, לפי השערת החוקרים, הוא במאה ה-18.

בשנים האחרונות חגיגות המימונה בישראל נושאות אופי פוליטי, ונשיאים, ראשי ממשלות, שרים ופוליטיקאים משתתפים באירועים הנחגגים ברחבי הארץ.

פוגרום קשיינב - כ"ב בניסן תרס"ג, 19.4.1903

פוגרום ביהודי קשיינב שבסרביה. החל בעלילת דם בעקבותיה יזמו צעירים יהודים התארגנות להגנה עצמית, אחד מהגורמים המרכזיים לעלייה השנייה.

פרעות קשיינב התרחשו בשנת 1903 בעיר קשיינב, אז עיר בחבל סרביה שסופח לאימפריה הרוסית ב-1812 וכיום בירתה של רפובליקת מולדובה.

השלטונות הרוסיים טענו כי התנועה המהפכנית זרה לרוחו של העם הרוסי ואין היא אלא מעשה של יהודי רוסיה המבקשים להשתלט על בני העם

הרוסי. ההסתה שנוהלה על ידי הממשלה הרוסית הצליחה מעל המשווער ובאפריל 1903 פרצו פרעות בעיר קשינב. 45 יהודים נהרגו בפרעות אלה וכ- 600 יהודים נפצעו.

הפוגרום האכזרי זעזע את היהודים ובעקבותיו כתב חיים נחמן ביאליק את הפואמה "בעיר ההריגה" וכן את שירו המפורסם "על השחיטה". הפוגרום שימש נקודת מפנה, בעקבותיו גדלו זרם ההגירה לארצות הברית והעלייה לארץ ישראל. לאחר פרעות קשינב הבינו יהודי ארצות הברית כי הם חייבים לסייע לאחיהם יהודי רוסיה. פוגרום זה שיכנע את בנימין זאב הרצל להציע בקונגרס הציוני השישי את תוכנית אוגנדה כפתרון למצוקת יהודי רוסיה.

יום הירצחו של יוסף חיים ברנר - כ"ז בניסן תשט"ו, 2.5.1921

יוסף חיים ברנר (11 בספטמבר 1881 – 2 במאי 1921), סופר, הוגה, פובליציסט ומנהיג ציבור. נרצח בידי פורעים ערבים ביפו במאורעות תרפ"א.

ברנר עלה לארץ ישראל בשנת 1909. רצה לעסוק בחקלאות כדי להגשים בגופו את הרעיון הציוני. אך שלא כמו א.ד. גורדון, לא עמד בעבודת האדמה ונטש אותה לאחר שבוע, לטובת הספרות, ומאוחר יותר - להוראת ספרות ולשון בגימנסיה הרצליה בתל אביב.

במאי 1921 נרצח ברנר בפרעות (חלק מפרעות תרפ"א) שהחלו על ידי קהל אבלים בלוויה של ילד ערבי בבית הקברות הסמוך לביתו ביפו.

ברנר ביחד עם אחד העם הטביעו את חותמם על התרבות והלכי הרוח של הפועלים בתקופת העלייה השלישית.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה - כ"ז בניסן

יום הזיכרון לשואה ולגבורה, המצוין בישראל מדי שנה בכ"ז בניסן, מוקדש להתייחדות עם זכר השואה שהמיטו הנאצים ועוזריהם על העם היהודי, ועם זכר מעשי הגבורה ומעשי המרד בימים ההם

יום זיכרון זה נקבע על-ידי הכנסת בחוק יום הזיכרון לשואה ולגבורה, תשי"ט-1959.

סעיף 2 לחוק קובע את אופיו של יום הזיכרון:

"ביום הזיכרון תהא בכל רחבי המדינה דומייה של שתי דקות בהן תשבות כל עבודה ותיפסק כל תנועה בדרכים; יקוימו אזכרות, עצרות עם, וטקסי התייחדות במחנות הצבא ובמוסדות החינוך; הדגלים על הבניינים הציבוריים יורדו לחצי התורן; תכניות השידורים ברדיו יביעו את ייחודו של היום, ובבתי השעשועים יעלו אך נושאים ההולמים את רוחו."

בערב יום הזיכרון נערכת ברחבת גטו ורשה ביד ושם בירושלים עצרת ממלכתית, הכוללת הדלקת שש משואות לזכר הנספים. צפירת הדומייה בת שתי הדקות מושמעת בכל רחבי ישראל בשעה 10 בבוקר, ולאחריה מתקיימים אירועי זיכרון נוספים ליד אנדרטאות, בבתי ספר ובמוסדות ציבור.

יום פטירתו של אלברט אינשטיין - כ"ו בניסן תשט"ו, 18.4.1955

אלברט אינשטיין (14 במרץ 1879 - 18 באפריל 1955), פיזיקאי יהודי יליד גרמניה, מגדולי המדע בכל הזמנים ומאבות הפיזיקה המודרנית, אבי תורת היחסות, פעל למען הציונות והקמת האוניברסיטה העברית.

איינשטיין נחשב לגדול התיאורטיקנים לצד אייזק ניוטון, אבי המכניקה הקלאסית. שמו הפך למילה נרדפת לגאונות. איינשטיין זכה לפרסום ברבע הראשון של המאה ה-20 בזכות מחקריו בתורת היחסות, ששינתה את כל אשר היה ידוע עד אז על טיבם של הזמן, המרחב, המסה, התנועה וכוח המשיכה, יסודות מכניקת הקוונטים, מכניקה סטטיסטית והסברת האפקט הפוטואלקטרי (עליו קיבל פרס נובל לפיזיקה ב-1921) ועוד.

מלבד השפעתו העצומה והמהפכנית בתחומי המדע, הייתה לאיינשטיין תרומה מכריעה גם בנוגע לשימוש שנעשה בנשק גרעיני, בזכות תמיכתו ביוזמה שקידמה את פיתוחו בארצות הברית.

יום פטירתו של יצחק בן צבי - כ"ט בניסן תשס"ג, 23.4.1963

יצחק בן-צבי (24 בנובמבר 1884 - 23 באפריל 1963), היסטוריון, מראשי תנועת העבודה בארץ ישראל, נשיאה השני של מדינת ישראל.

היה מחותמי מגילת העצמאות וחבר בכנסת הראשונה והשנייה מטעם מפא"י. לאחר מותו של חיים ויצמן, נבחר ב-8 בדצמבר 1952 לכהן כנשיא מדינת ישראל, וכיהן בתפקיד עד למותו. במשך כל תקופת כהונתו התגורר בצריף עץ צנוע. יצחק בן-צבי היה לנשיא המדינה היחיד שנבחר לשלוש קדנציות, אך נפטר ב-23 באפריל 1963 (כ"ט בניסן תשכ"ג), בתחילת הקדנציה השלישית.

בן צבי היה חוקר נודע בתולדות עם ישראל, עדותיו השונות וארץ ישראל יזם את הקמת השכונה השומרונית בחולון. עזר בהבאת כתר ארם צובא לארץ. המכון יד בן צבי, העוסק בחקר תולדות ארץ ישראל וקהילות המזרח, קרוי על שמו, ותמונתו נישאת כיום על שטרות 100 שקלים של בנק ישראל.

ראשית פרעות "סופות בנגב" ביהודי רוסיה - כ"ח בניסן תרמ"א, 1.4.1881

הסופות בנגב (כוננו גם הפרעות בנגב) הוא כינוי לפרעות (פוגרומים) שנערכו מאפריל 1881 ועד מאי 1882 ביהודי דרום-מערב האימפריה הרוסית (בעיקר בחבלי ארץ של אוקראינה של ימינו). הפרעות פרצו לאחר רצח הצאר אלכסנדר השני, ולובו על ידי עיתונים אנטישמיים ונציגי השלטון. בשנה שחלפה מרצח הצאר ועד להתגבשותה של מדיניות חדשה התחוללו הפרעות שהביאו לגל הגירה אדיר של יהודים, בעיקר לארצות הברית, מחד גיסא, ולניצני מחשבה ראשונים על התנועה הציונית, מאידך גיסא. שמן של הפרעות ניתן על ידי סופרים רוסיים, מכיוון שהתחוללו בדרום מערב רוסיה (נגב = דרום).

אייר

- נפילת מרדכי אנילביץ מפקד "הארגון היהודי הלוחם" בגטו ורשה - ג' באייר תש"ג (8.5.1943) (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/shoa.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog5.htm>)
- יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה - ד' באייר (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>, <http://www.snunit.k12.il/minhal/word/13096.doc>)
- נפילת גוש עציון - ד' באייר תש"ח (13.5.1948)
- ההכרזה על הקמת מדינת ישראל - ה' אייר תש"ח (14.5.1948) (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתו של אורי צבי גרינברג - ה' באייר תשמ"א (9.5.1981)
- פלישת צבאות ערב לישראל, פרוץ מלחמת העצמאות - ו' באייר תש"ח (15.5.1948) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/chemed6.doc>)
- יום הולדתו של בנימין זאב הרצל - י' באייר תר"ח (2.5.1860) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/newprogram/herzel2.doc>, <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתו של "שלום עליכם" - י' באייר תרע"ו (13.5.1916)
- ישראל התקבלה כחברה בארגון האומות המאוחדות - י"ב באייר תש"ט (11.5.1949)
- יום פטירתו של יוסי בנאי - י"ג באייר תשס"ו (11.5.2006)
- הוצאתו להורג של רס"ן אלי כהן - ט"ז באייר תשכ"ה (18.5.1965) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/htbin/gidi/minhal>)
- הקמת הפלמ"ח - י"ח באייר תש"א (15.5.1941) (להפעלות ומידע:)

- (<http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)

● ל"ג בעומר והילולת רבי שמעון בר יוחאי במירון - י"ח באייר (להפעלות ומידע: (<http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום הוקרה לאומי לחיילי המילואים ובני משפחותיהם - י"ח באייר, ל"ג בעומר (להפעלות ומידע: (<http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/mil.doc>)
- נפילת העיר העתיקה בידי הלגיון הירדני - י"ט באייר תש"ח (28.5.1948)
- פרצה מלחמת ששת הימים - כ"ו באייר תשכ"ז (5.6.1967) (להפעלות ומידע: (<http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/6days.doc>)
- הוצאתו להורג בתלייה של אדולף אייכמן - כ"ז באייר תשכ"ב (31.5.1962)
- יום ירושלים - כ"ח באייר תשכ"ז (7.6.1967) (להפעלות ומידע: (<http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/jerusalem.doc>, <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog44.htm>)

נפילת מרדכי אנילביץ' מפקד "הארגון היהודי הלוחם" בגטו ורשה - ג'

באייר תש"ג, 8.5.1943

מרדכי אנילביץ' (1919 - 8 במאי 1943, ג' באייר ה'תש"ג) היה מפקד מרד גטו ורשה. נפל בקרב גבורה מול הנאצים, שהשתלטו על הגטו בעזרת כוחות גדולים. בחייו ניחן בכושר מנהיגות בולט, ולאחר מותו נחרטה אישיותו כסמל לאומץ ולהקרבה. עד היום מייצגת דמותו של אנילביץ' את ההתנגדות היהודית בשואה, ואת חוסר הנכונות ללכת "כצאן לטבח".

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה - ד' באייר

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, המצוין מדי שנה בד' באייר (או מוזז ליום סמוך), הוא יום זיכרון ללוחמי צבא ההגנה לישראל ושאר כוחות הביטחון שנתנו נפשם על הבטחת קיומה של מדינת ישראל, ללוחמי המחתרות שנפלו למען תקומת ישראל (מאז 1860 - עת החלה היציאה מן החומות בירושלים), ללוחמי היישוב בצבא הבריטי בימי מלחמת העולם השנייה ולנפגעי פעולות הטרור, להתייחדות עם זכרם ולהעלאת מעשי גבורתם. יום זיכרון זה נקבע על-ידי הכנסת בחוק יום הזכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג-1963, שבתחילתו נאמר:

"ד' באייר הוא יום זיכרון גבורה ללוחמי צבא-הגנה לישראל שנתנו נפשם על הבטחת קיומה של מדינת ישראל וללוחמי מערכות ישראל שנפלו למען תקומת ישראל, להתייחדות עם זכרם ולהעלאת מעשי גבורתם".

נפילת גוש עציון - ד' באייר תש"ח, 13.5.1948

ב-1943 הקימו חברי "קבוצת אברהם" את קיבוץ כפר עציון. עד 1947 הוקמו שלושה יישובים נוספים: משואות יצחק, עין צורים ורבידים. בזמן מלחמת השחרור הטילו הערבים מצור על יישובי הגוש וניתקו את דרכי האספקה אליהם. המתיישבים ניסו להחזיק מעמד, ונשלחו אליהם כמה פעמים תגבורות, בין השאר שיירת העשרה, שיירת נבי דניאל ומחלקת הל"ה. ביום חמישי, ד' באייר תש"ח (13 במאי 1948), יום אחד בלבד לפני הכרזת המדינה, נפל כפר עציון. רבים ממגיניו, חברי הקיבוץ, לוחמי

פלמ"ח והחי"ש (חיל שדה) נהרגו תוך כדי קרב. הנותרים, לאחר שנכנעו לכוחות סדירים של צבא ירדן, נטבחו כולם על ידי חיילי הלגיון הערבי וערביי האזור, חוץ מארבעה לוחמים שהצליחו להימלט. שאר שלושת הקיבוצים נכנעו והמגינים נשלחו למחנות שבויים בירדן. השטח עבר לשליטה ירדנית. חלק מהיישובים הוקמו מחדש במקומות אחרים בארץ.

אחרי מלחמת ששת הימים ב-1967, כשהאזור חזר לשליטה ישראלית, הקימו בני הדור השני של מתיישי כפר עציון שלפני 1948 מחדש את קיבוץ כפר עציון. על חורבות עין צורים ורבדים, קם הקיבוץ ראש צורים ועל יד חורבות משואות יצחק קם היישוב בת עין. בשנת 1969 הוקם היישוב אלון שבות, שבו התגוררו התלמידים והרבנים של ישיבת הר עציון. מאז הוקמו עוד 14 יישובים בגוש.

ההכרזה על הקמת מדינת ישראל - ה' באייר תש"ח, 14.5.1948

הכרזת העצמאות של מדינת ישראל נעשתה בתל אביב ביום שישי, ה' באייר ה'תש"ח, 14 במאי 1948 בבית דיזנגוף שבשדרות רוטשילד 16. היה זה היום האחרון לקיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל. היישוב היהודי בארץ ישראל ידע, שעם סיום המנדט, בחצות הלילה, עלולים צבאות ערב הסדירים לפלוש לארץ, וזאת כדי למנוע את יישום תוכנית החלוקה של עצרת האו"ם. על אף הסיכון הרב שבהכרזה על הקמתה של מדינת ישראל העצמאית והריבונית, ולמול אזהרתו של שר החוץ האמריקני, ג'ורג' מרשל, ועצות של מדינות שונות לדחות את ההכרזה, החליטה מינהלת העם, בלחצו של דוד בן-גוריון, לצאת בהכרזה ההיסטורית על הקמת המדינה.

יושב ראש המועצה דוד בן-גוריון, שהיה אז יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, הקריא את נוסח ההכרזה - מגילת העצמאות, שהיא המסמך החוקתי הראשון של מדינת ישראל. המגילה התוותה את אופיה של המדינה שהוקמה כמדינת היהודים שתקבץ את היהודים מהגלויות ותתייחס לכל תושביה בשוויון ללא הבדל דת, גזע ומין. בתום ההכרזה חתמו חברי המועצה על מגילת העצמאות. דוד בן-גוריון היה ראשון החותמים,

והתמנה לאחר מכן לראש הממשלה ושר הביטחון בממשלה הזמנית של המדינה החדשה.

מאז חוגגת מדינת ישראל מדי שנה בה' באייר את יום העצמאות.

למחרת ההכרזה פלשו צבאות של חמש מדינות ערב לארץ, והחל השלב השני של מלחמת העצמאות.

יום פטירתו של אורי צבי גרינברג - ה' באייר תשמ"א, 9.5.1981

אורי צבי גרינברג (אצ"ג) (22 בספטמבר 1896 - 9 במאי 1981), משורר לאומי ישראלי, מגדולי המשוררים בשירה העברית החדשה.

נבחר לכנסת הראשונה מטעם תנועת חרות. חתן פרס ישראל לשנת 1957.

לאחר מלחמת ששת הימים חתם, יחד עם נתן אלתרמן, משה שמיר, אנשי רוח נוספים ואנשי ציבור על העצומה למען ארץ ישראל השלמה.

שירתו מורכבת בדרך כלל משירים רחבי יריעה, ושורות ארוכות. אצ"ג לא הסתפק בכתיבת שירים ייחודיים, אלא גם הגן על שיטתו במניפסטים מבריקים.

אצ"ג מנתק את הלשון מכבליה הלוגיים והדקדוקיים. הדימויים בשיריו חריפים וחזקים, והמשמעותי שבהם איננו ההרמוניה עם משמעות השיר, אלא ההעצמה של חוויות הרגע.

פלישת צבאות ערב לישראל, פרוץ מלחמת העצמאות - ו' באייר תש"ח,

15.5.1948

ב-15 במאי 1948, עם סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל, פלשו צבאות ערב מחמש מדינות שכנות למדינת ישראל הצעירה, שעל עצמאותה הוכרז יום קודם לכן. הפלישה שהחלה בתקיפת חיל האוויר המצרי על תל אביב,

נתקלה בהתנגדות נחושה. מצפון, ממזרח ומדרום, החלו להגיע צבאות לבנון, סוריה, עיראק, ממלכת עבר הירדן ומצרים. הכוחות הפולשים היו מצוידים היטב בנשק של אותם הימים - ארטילריה, טנקים, משוריינים ונגמ"שים (נושאי גייסות משוריינים), בנוסף למקלעים, מרגמות ונשק קל, אספקה מלאה של תחמושת ודלק.

בעוד צבאות ערב פולשים, ישראל נאלצה להתמודד עם מתקפה כוללת, באמצעים מוגבלים ביותר. יישובים רבים בגליל ובנגב היו מנותקים, חשופים להתקפה ערבית, וסומכים על כוחותיהם בלבד ועל הנשק הפרימיטיבי שברשותם. הצבא שאך נוסד נאלץ לעבור ממגנה למתקפה על מנת להרחיק את האויב מעמדות מפתח, לחסום את התקדמותו ולחזק את מערך ההגנה של ישראל.

יום הולדתו של בנימין זאב הרצל - י' באייר תר"ח, 2.5.1860

ביום זה נולד בנימין זאב הרצל, מחולל הציונות וחזנה מדינת היהודים. על פי חוק שהתקבל בכנסת נקבע כ"יום הרצל" בו יש לציין את זכרו, חזונו, מורשתו ופועלו.

בנימין זאב תיאודור הרצל (י' באייר ה'תר"ך, 2 במאי 1860 - כ' בתמוז ה'תרס"ד, 3 ביולי 1904), עיתונאי, משפטן, סופר ומחזאי יהודי. זכה לכינוי "חזנה המדינה", הוגה רעיון הציונות המדינית ומייסד הציונות כתנועה לאומית מדינית.

מודעותו של הרצל לבעיית היהודים המתחדדת דווקא בעת המודרנית הועמקה כאשר סיקר את האנטישמיות הצרפתית ואת משפט דרייפוס כשליח העיתון הווינאי "נויה פרייה פרסה" בפריז.

בשנת 1896 פרסם הרצל את ספרו "מדינת היהודים" (יודנשטאט), שבו הציע פתרון מעשי לבעיית היהודים ולחוסר יכולתה של אירופה לפתרה. כפי שמתברר מהרומאן האוטופי שלו, "אלטנוילנד", סבר הרצל כי לערביי ארץ ישראל תהיינה זכויות שוות במדינת היהודים; מאידך, לא צפה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות: תנועה

כזאת לא הייתה קיימת בימיו, ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא-אירופי.

על מנת לממש את חזונו החל הרצל בפעילות דיפלומטית, בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי העולם, מהם קיווה לקבל הצהרה בזכות הקמת מדינה ליהודים.

הרצל לא זכה לראות את הקמת מדינת ישראל ונפטר ב-3 ביולי 1904 (כ' בתמוז תרס"ד), כ-44 שנים לפני הקמת המדינה. ציונים רבים קיבלו את הידיעה בצורה קשה והתאבלו על מותו.

יום פטרתו של "שלום עליכם" - י' באייר תרע"ו, 13.5.1916

שלום עליכם הוא שם-העט של שלום נחומוביץ' רבינוביץ' (2 במרץ 1859 - 13 במאי 1916), מחשובי הסופרים היידישאים של עידן ההשכלה.

יצירותיו של שלום עליכם ניחנו בהומור רב ומביעות יחס של חמלה והזדהות עם גיבוריו, אנשי העיירות היהודים, על חולשותיהם ומעלותיהם. בסיפוריו שולבה גם ביקורת סאטירית עליהם, אך היא לרוב מוסווית ואינה נוקבת יתר על המידה. יצירותיו סייעו להעלאת רמתה של הספרות העברית ונתנו ביטוי לתמורות שחלו בחברה היהודית בת זמנו ולהווי החיים שהיה ונכחד.

ישראל התקבלה כחברה בארגון האומות המאוחדות - י"ב באייר תש"ט,

11.5.1949

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הוא ארגון בינלאומי שבו חברות כמעט כל מדינות העולם. בראש הארגון עומד המזכיר הכללי.

מטרות:

1. לפעול למען קיום השלום והביטחון הבינלאומיים ולנקוט צעדים במשותף על מנת לסלק גורמים המאיימים על השלום והביטחון

וכן למנוע סכסוכים בינלאומיים.

2. לפעול לפיתוח יחסי ידידות בין העמים השונים. תוך כדי כיבוד הדדי ושמירה על זכות ההגדרה העצמית של המדינות.

3. להגיע לשיתוף פעולה בינלאומי בנושאי: כלכלה, חברה, תרבות, כיבוד זכויות האדם וכו'.

4. לשמש מרכז לליכוד פעולותיהן של האומות.

יום פטרתו של יוסי בנאי - י"ג באייר תשס"ו, 11.5.2006

יוסי בנאי (1932 - 11 במאי 2006), שחקן, זמר, פזמונאי, כותב מערכונים ותוכניות בידור, קריין ובמאי ישראלי, חתן פרס ישראל. נחשב לאחד מגדולי אמני ישראל. בן למשפחת בנאי שהעמידה אנשי תרבות רבים.

השפעתו של בנאי על התרבות הישראלית הייתה רבה ביותר. הוא התפרסם על פני מספר תחומים ובכולם הטביע חותם עמוק: הוא נחשב על ידי הקהל והמבקרים לשחקן תיאטרון בעל נוכחות בימתית דומיננטית, שהפליא לשחק הן במחזות דרמטיים (במיוחד בתפקידי מלכים ורוזנים) והן במחזות קומיים. כתב מערכונים רבים, חלקם עבור אחרים וחלקם ביצע בעצמו, שיצרו שפה בידורית אשר השפיעה על דור של בדרנים בארץ ותרמו גם לשפה העברית המדוברת.

הוצאתו להורג של רס"ן אלי כהן - ט"ז באייר תשכ"ה, 18.5.1965

אלי כהן (נולד ב-26 בדצמבר 1924; הוצא להורג ב-18 במאי 1965), מרגל ישראלי שפעל בסוריה והוצא להורג לאחר שנתפס. נחשב, בישראל ובעולם, כאחד מגדולי המרגלים של ישראל.

מגעיו הראשונים עם המודיעין הישראלי היו ב-1954 כאשר שכר בשמו דירה במצרים אשר שימשה את חברי חוליית "עסק הביש".

הודות לשירותו הממושך והמסור הצליח אלי כהן להעביר לישראל מידע

חיוני על התוכניות להטיית מקורות הירדן, על הסיוע שהגישו הסורים לארגוני הטרור הפלסטיניים ועל היערכות הצבא הסורי ברמת הגולן. המידע שהעביר סייע מאוד לצה"ל במלחמת ששת הימים.

בראשית ינואר 1965 נחשפה זהותו האמיתית של אלי כהן על-ידי הסורים, בעזרת ציוד מעקב מתקדם שקבלו מברית המועצות לגילוי שידורי רדיו.

אלי כהן נקבר בדמשק, ועד היום, לאחר יותר מארבעים שנה, מסרבים הסורים להתיר את הבאתו לקבורה בישראל. על שמו נקרא המושב אליעד שברמת הגולן, וכן רחובות וגנים במספר יישובים בארץ.

הקמת הפלמ"ח - י"ח באייר תש"א, 15.5.1941

הפלמ"ח (פלוגות מחץ), הכוח הצבאי הסדיר של "ההגנה" בארץ ישראל בשנים 1941 - 1948. השפעתו של הפלמ"ח על תולדותיה של מדינת ישראל, על תרבותה ועל ההיסטוריה שלה, חורגת מתחום תרומתו הצבאית, החשובה כשלעצמה. בימיה הראשונים של מלחמת העצמאות היה הפלמ"ח עמוד השדרה של הצבא החדש, ונשא בעול הגנת הנגב כולו, השתתף בקרבות בצפון ובמרכז, עד שהתארגן צה"ל והחל בפעולה. הפלמ"ח יצר אתוס של לוחם וחלוץ, איש רעים ומפקד, אשר מתגלם בדמויות כגון יגאל אלון או יצחק רבין. תרומתו של הפלמ"ח למאבק בשלטון הבריטי, להעפלה ולעלייה היא רבה, כן רבה תרומתו להגנה על המדינה הצעירה במלחמת העצמאות, ליישוב הארץ ופיתוח תרבותה.

ל"ג בעומר והילולת רבי שמעון בר יוחאי במירון - י"ח באייר

ל"ג בעומר הוא היחיד ממועדי השנה שאין מקורו בתורה או בדברי חכמים, אלא במנהג בלבד. ביום זה, על פי המסורת, חדלה המגיפה שהפילה חללים בקרב תלמידי רבי עקיבא. על פי אחת המסורות יום זה הוא יום ההילולה של רבי שמעון בר יוחאי. זהו היום השלושים ושלושה לספירת העומר שסופרים מפסח לקראת מתן תורה בחג השבועות, ולפיכך הוא חל בי"ח באייר. בל"ג בעומר חל מפנה לטובת צבאו של בר כוכבא במרד מול הרומאים והושאו משואות לבשר על הניצחון, ומאז חוגגים היהודים

את ל"ג בעומר כזכר למאבק על עצמאותם בארץ הקודש.

יום הוקרה לאומי לחיילי המילואים ובני משפחותיהם - י"ח באייר, ל"ג

בעומר

יום י"ח באייר, מצוין כיום ההוקרה למערך המילואים. ביום זה מבטאים מפקדי וחיילי צה"ל, וכלל אזרחי מדינת ישראל, את הערכתם והוקרתם למשרתים במילואים. במהלך היום ניתנות הטבות לחיילי המילואים ומשפחותיהם בעשרות מוזיאונים, תיאטראות ומוסדות ציבור ברחבי הארץ.

נפילת העיר העתיקה בידי הלגיון הירדני - י"ט באייר תש"ח, 28.5.1948

הרובע היהודי של ירושלים היה במלחמת השחרור במשך שישה חודשים (מסוף נובמבר 1947 ועד סוף מאי 1948) תחת מצור, ובסופו של דבר נכבש בידי כוחות משולבים בלתי סדירים של ערבים, ובידי הלגיון הערבי העבר ירדני. לוחמי הרובע נפלו בשבי והתושבים האזרחים פונו לעיר החדשה.

עם צאת הבריטים ב-13 במאי 1948, היו ברובע היהודי כ-1,700 תושבים, ועליהם הגנו כ-150 לוחמים, מתוכם 42 היו חברי אצ"ל ולח"י.

ב-16 במאי החלה מתקפה של הכוחות הערביים הבלתי סדירים על הרובע, ועד ליום שני ה-17 במאי הצליחו לכבוש כשליש משטחו.

ב-18 במאי הגיעו כוחות ירדנים לעיר העתיקה לעזרת הערבים בשער יפו.

הלגיון החל להפיגז את הרובע היהודי ולאט לאט התהדקה טבעת המצור. ראשון נפל בית הכנסת "ניסן בק" והערבים פוצצו אותו כדי למנוע את כיבושו מחדש. בהדרגה הלך השטח שבשליטת המגינים והצטמצם. חלק גדול מתושבי הרובע התרכזו בתנאים קשים בקומפלקס תת-קרקעי

של ארבעת בתי הכנסת הספרדיים שהיה מוגן יחסית מאש הערבים. ביום חמישי, 27 במאי (ל"ג בעומר), הפך מצב הרובע לנואש, ובאותו יום הצליחו הערבים לכבוש את בית הכנסת החורבה ופוצצו אותו. התחמושת כמעט אזלה, ובאוויר עמדה צחנת המתים שלא ניתן היה לקבור.

ב-28 במאי נותרו מבין 150 הלוחמים שהיו בתחילת הקרבות ו-84 אנשי התגבורת רק 43 גברים שאינם פצועים. במצב זה החליטה מפקדת הרובע להיכנע.

פרצה מלחמת ששת הימים - כ"ו באייר תשכ"ז, 5.6.1967

מלחמת ששת הימים ניטשה בין ישראל לבין מצרים, ירדן וסוריה, שנעזרו בסיוע עיראקי. המלחמה החלה במכה מקדימה שהנחיתה ישראל על צבאות ערב ב-5 ביוני 1967. היא ארכה שישה ימים ובהם כבש צה"ל שטחים נרחבים: סיני, רצועת עזה, רמת הגולן, הגדה המערבית ומזרח ירושלים. שטחים אלה הגדילו את שטח המדינה פי שלושה. כמבצע צבאי, מלחמת ששת הימים מהווה את אחת ההצלחות הגדולות ביותר בתולדות המלחמה בעידן המודרני.

הוצאתו להורג בתלייה של אדולף אייכמן - כ"ז באייר תשכ"ב, 31.5.1962

אובר-שטורמבנפיהרר **אדולף אוטו אייכמן** (19 במרץ 1906 - 31 במאי 1962), מבכירי המנגנון הנאצי בגרמניה, היה מהאחראים הראשיים לביצועה בפועל של תוכנית הפתרון הסופי להשמדת יהודי אירופה במהלך השואה. ב-1961 הובא למשפט בישראל, לאחר שנחטף על ידי המוסד הישראלי בארגנטינה. נדון לעונש מוות והוצא להורג בתלייה.

יום ירושלים - כ"ח באייר תשכ"ז, 7.6.1967

יום ירושלים הוא יום חג לאומי בישראל, שנקבע לציון איחודה של ירושלים, במהלך מלחמת ששת הימים. חל בכ"ח באייר, ומצוין בטקסים חגיגיים בירושלים.

אגדת הולדת ישראל בג'טו וטזיחלכא יכ גדיהבז

בח' בטבת תשכ"ח החליטה מועצת הרבנות הראשית "לקבוע את יום כ"ח באייר כיום הודיה לקב"ה על הניסים שקרו באותו יום ועל שחרורה של ירושלים". ארבעה חודשים מאוחר יותר, ב 12 במאי 1968, קבעה הממשלה את כ"ח באייר כיום חגה של ירושלים. בי"ד באייר, קבעה הכנסת אם יום ירושלים כיום חג ולאחר שלושים שנה, בשנת 1998, העניקה לו הכנסת מעמד בחקיקה, באמצעות חוק יום ירושלים.

אירועי היום כוללים טקס ממלכתי בגבעת התחמושת, שהייתה מאתרי הלחימה הקשים בקרבות לשחרור ירושלים, וצעדה במרכז העיר ירושלים, בערב יום ירושלים, תחת הסיסמה "ההתיישבות מצדיעה לירושלים". בבתי הכנסת של החוגים הדתיים לאומיים מקובל לומר הלל ביום זה, ולהתייחס אליו בחגיגות.

סיון

- תחילת מבצע "עזרה ונחמיה" - ב' בסיון תש"י (18.5.1950) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/publications/katalog9.htm>)
- מעמד מתן תורה - ו' בסיון ב'תמ"ח, 2448 לבריאת העולם (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/miscell/chag1.htm>)
- יום פטירתו של רבי ישראל בעל השם טוב - ז' בסיון תק"ח (1760)
- מבצע שלמה - י"ב בסיון תשנ"א (24-25.5.1991) (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/newprogram/etiop.htm>)
- התחיל מבצע שלום הגליל - ט"ו בסיון תשמ"ב (6.6.1982)
- סיום פרשת אלטלנה - ט"ו בסיון תש"ח (22.6.1948)
- נבנה הכור האטומי הראשון - כ"א בסיון (16.6.1960)
- יום הירצחו של חיים ארלוזורוב - כ"ג בסיון תרצ"ג (16.6.1933)

תחילת מבצע "עזרה ונחמיה" - ב' בסיון תש"י, 18.5.1950

במבצע עזרא ונחמיה העלו את יהודי עיראק לישראל כחלק מעליות חיסול גלויות של שנות ה-50. המבצע קרוי על שמם של עזרא ונחמיה, מנהיגים יהודים בבבל ובארץ ישראל בתחילת תקופת בית שני.

המבצע החל בשנת 1950, בעזרתו של ארגון הג'וינט, באמצעות טיסות של חברת "ניר איסט" שטסו מעיראק לקפריסין.

בסופו של דבר עלו לארץ מעל 120,000 יהודים, ובעיראק נותרו אלפים בודדים של יהודים.

מעמד מתן תורה - ו' בסיון ב'תמ"ח, 2448 לבריאת העולם

מעמד הר סיני הוא, על פי המקרא והמסורת היהודית, המעמד הדתי נבואי שבו התגלה אלוהים לעם ישראל, וניתנה התורה לישראל בהר סיני במדבר סיני. נחשב לאירוע מכונן בדת היהודית בצמידות ליציאת מצרים ונחגג כחג, הוא חג השבועות.

יום פטירתו של רבי ישראל בעל השם טוב (הבעש"ט) - ז' סיון תק"ח,

1760

מנהיגה ומחוללה של תנועת החסידות שצמחה במאה ה-18 בפולין. הבעל שם טוב פעל בעיקר בפודוליה, אז מחוז בדרום ממלכת פולין, היום מרכז אוקראינה, ועיר מגוריו העיקרית הייתה מז'בוז', שם נתגלו לאחרונה עדויות בלתי תלויות על קיומו ומעמדו בקהילה. נולד בי"ח באלול תנ"ח בעיירה אוקופי שבאוקראינה. התייתם מהוריו בגיל צעיר והועסק כעוזר למלמד בחדר. אהב לצאת לשדה ולצפות בטבע, נוהג שהביאו לאהבת הקב"ה. בתוך כך הכיר את הצמחים ואת סגולותיהם הרפואיות. למרות שכינויו מעיד על עיסוקו המקצועי כבעל-שם, היינו מרפא עממי הנעזר בשמות קדושים ובקבלה מעשית, ידוע שהבעל שם טוב התנגד לקבלה מעשית, ואף מסופר עליו שכל ימיו עשה תשובה על כך שבילדותו עבר את הנהר על-ידי שימוש בשם קדוש. הבעל שם טוב היה מיסטיקן, שראה את ייעודו הדתי האישי בקשר של דבקות

עם האלוהות ובהעלאת העולם כולו לשורשו העליון. בנוסף לכך נטל על עצמו תפקידי הנהגה רוחנית וביקש להציל את הציבור מסכנות שונות באמצעות כוחותיו הרוחניים המיוחדים. בהגותו נק מן המורשת של הקבלה היהודית, ובפרט מקבלת האר"י.

מבצע שלמה - י"ב בסיון תשנ"א, 24-25.5.1991

במבצע שלמה הועלו כ-14,400 יהודים מאתיופיה בסוף השבוע שהחל ב-24 במאי 1991 תוך כ-34 שעות בכ-30 מטוסים של חיל האוויר הישראלי וחברת אל על.

בראשית 1991 עמד להתרסק שלטונו של מנגיסטו היילה מרים נוכח כוחות המורדים שהתקרבו לבירת אתיופיה, אדיס אבבה. הדחתו הקרובה של מנגיסטו עוררה את החשש כי גורלם של אלפי היהודים שהמתינו בעיר לעלייה ארצה נתון בסכנה. לפיכך החלה ממשלת ישראל (בראשות יצחק שמיר) בניהול משא ומתן, בתיווך ארצות הברית, עם השליט האתיופי, במטרה לסכם על הוצאתם המהירה של היהודים מאתיופיה לישראל. הושגה הסכמה בין בכירי שלטונו של מנגיסטו לבין ישראל, על העלאתם של יהודי אתיופיה ארצה תמורת כ-35 מיליון דולרים ומקלט בארצות הברית לכמה מבכירי השלטון.

ואכן, ימים ספורים לאחר סיום המבצע נפלה אדיס אבבה בידי כוחות המורדים וכך ניצלו כל אותם העולים. עם זאת, קליטתם בישראל לא הייתה קלה. חלקם נאלצו לעבור טקסי גיוור בשל הספק שהטיל הממסד הרבני ביהדותם. מנהיגיהם הרוחניים ירדו ממעמדם, היו פוערים עצומים בין אורחות חייהם הכפריים לבין החברה הישראלית המודרנית, ובתקופות מסוימות הם נאלצו, בשל מחסור בדיוור, להתגורר בקרוונים ארעיים עד אשר עברו למגורי קבע.

התחיל מבצע שלום הגליל - ט"ו בסיון תשמ"ב, 6.6.1982

מלחמת לבנון (שמה הרשמי בישראל הוא מבצע שלום הגליל - של"ג) התנהלה בין ישראל לסוריה וארגוני טרור פלסטיניים שפעלו נגדה בשטח לבנון. המלחמה החלה בהפצצות חיל האוויר ב-4 ביוני 1982, המשיכה בפלישת ישראל ללבנון ב-6 ביוני, והסתיימה כעבור שלוש שנים, ביוני

1985, כשישראל התייצבה ברצועת ביטחון צרה לאורך הגבול. רק לאחר 18 שנה, במאי 2000, החליטה הממשלה על הסגת כוחות צה"ל לקו הגבול הבינלאומי.

צה"ל פעל בשיתוף פעולה עם צד"ל באזור הביטחון וצימצם את הכוחות במוצבים בגיזרה. פעילות צה"ל הפכה בעיקר להגנתית: החזקת המוצבים, סיורים ומארבים לבלימת חדירות. ננקטו גם פעולות של פשיטות, הפעלת חיל האוויר ופגיעה במנהיגי החיזבאללה.

רצועת הביטחון אמנם הרחיקה את צפון ישראל מטווח הקטיושות, אך שיגורן לא פסק לגמרי. השהייה בלבנון חשפה את חיילי צה"ל וחיילי צד"ל לעימותי גרילה קשים עם אנשי חיזבאללה שהתעצמו והתמקצעו, וצה"ל התקשה לתת להם מענה הולם. שני אירועים מרכזיים בשנים אלו היו מבצע "דין וחשבון", בשנת 1993, ומבצע "ענבי זעם" בשנת 1996. ב-24 במאי 2000, בעקבות הוראתו של ראש הממשלה דאז, אהוד ברק, נסוג צה"ל מדרום לבנון, לאחר 18 שנות שהייה שם. כעבור כשש שנים, שב צה"ל ללבנון במלחמת לבנון השנייה.

סיום פרשת אלטלנה - ט"ו בסיון תש"ח, 22.6.1948

אלטלנה (Altalena), אוניית נשק של האצ"ל, שטובעה ב-22 ביוני 1948, במהלך מלחמת העצמאות, על-ידי כוחות צה"ל, משום שהאצ"ל סירב למסור לצה"ל את השליטה המלאה באונייה. אירוע זה זכה לכינוי "פרשת אלטלנה".

פרשת אלטלנה התרחשה במהלך ההפוגה הראשונה של מלחמת העצמאות, סמוך להקמת מדינת ישראל. היה במדינת ישראל מחסור חמור בלוחמים וכלי נשק (בייחוד בחזית ירושלים, שבאותה עת טרם נחשבה לחלק ממדינת ישראל), וקושי לייבאם מחמת החרם הבינלאומי (אמברגו) שהוטל על ידי מועצת הביטחון של האו"ם.

האונייה נרכשה, אוישה וצוידה עוד לפני ההסכם לפירוק האצ"ל, אבל האונייה הגיעה לארץ לאחר ההסכם שנחתם ב-1 ביוני. עם זאת, האצ"ל הודיע לבן-גוריון על כוונת שיגור האונייה.

"אלטלנה" נרכשה על-ידי האצ"ל בארצות הברית. באונייה שטו כ-900 עולים שנועדו לגיוס לאצ"ל, חלקם ניצולי השואה, והיא הובילה נשק בשווי 5 מיליון דולר, אותו רכש האצ"ל בצרפת.

בינתיים, נחתם ב-1 ביוני הסכם על שילוב האצ"ל בצה"ל, ובאחד מסעיפיו נאמר שעל האצ"ל להפסיק כל פעולה עצמאית לרכישת נשק. נערכה ישיבת ממשלה שבה החליט בן-גוריון כי יש לעצור את פריקת האונייה בכל מחיר.

הקרבה הוכרע כאשר קידם בן-גוריון את אחד מתותחיה "ל", והורה בסביבות ארבע אחר-הצהריים להפעילו. פגז התותח העלה את "אלטלנה" באש, שאילצה את רב-החובל לפקוד על נטישתה מחשש להתפוצצות חומרי הנפץ שבמחסני האונייה. האנשים קפצו אל המים, וחבריהם, שהיו על החוף, יצאו לקראתם בסירות "חסקה". למרות שרב-החובל הניף דגל לבן לאות כניעה, ירו כוחות צה"ל אש אוטומטית לעבר הניצולים ששחו בים. בגין, שהיה על הסיפון, לא הסכים לרדת לפני שהורד אחרון הפצועים, אך נזרק לים על ידי אנשי האונייה. בקרב זה נהרגו עשרה חברי אצ"ל נוספים, וחייל צה"ל (בסה"כ: 16 אנשי אצ"ל ושלושה חיילי צה"ל).

הפרשה עוררה הדים רבים, ונחשבת לאחד מציוני הדרך החשובים ביותר, אך השנויים במחלוקת, בתולדות מדינת ישראל. המאורעות המדויקים, ומניעי הצדדים המעורבים, ובמרכזם בגין ובן-גוריון, נתונים לפרשנויות רבות וסותרות, המושפעות לא-מעט מעמדת המפרש.

נבנה הכור האטומי הראשון - כ"א בסיון, 1960.16.6

כור גרעיני הינו מתקן להפקת אנרגיה באמצעות שימוש בתהליכי ביקוע או היתוך. תהליך גרעיני הינו תהליך בו משתחררת אנרגיה רבה הנובעת מתהליכים שמתרחשים בגרעין האטום, בניגוד לשאר התהליכים המשמשים לשחרור אנרגיה (כגון שריפת דלק במנוע בעירה פנימית) שהם תהליכים כימיים.

בישראל קיימים שני כורים גרעיניים: הראשון, שהוקם ב-1958, הוא כור מחקר קטן בהספק של כחמישה מגה-ואט. הכור הזה תוכנן על ידי האדריכל פיליפ ג'ונסון ונמצא במרכז למחקר גרעיני בשפך נחל שורק. הכור השני הוקם ב-1959, נמצא בקריה למחקר גרעיני שבאזור דימונה, ומשמש (לפי מקורות זרים) למחקר וייצור חומר גלם לנשק גרעיני. שני כורים אלה הם מהותיקים בעולם שעדיין פעילים. שני הכורים מופעלים על ידי הוועדה לאנרגיה אטומית. אין בישראל כורים המשמשים להפקת אנרגיה למטרות אזרחיות.

יום הירצחו של חיים ארלוזורוב - כ"ג בסיון תרצ"ג, 16.6.1933

חיים ארלוזורוב (1899 - 1933), מדינאי, מראשי תנועת העבודה בתקופת טרום המדינה. נרצח בחוף תל אביב.

עם עליית אדולף היטלר לשלטון בגרמניה, בשנת 1933, החל ארלוזורוב לעסוק בהעלאת יהודי גרמניה, ובארגון מנגנון בשם "העברה", שנועד להציל את רכוש יהודי גרמניה ולהביאו לארץ ישראל. באותה שנה הוא יצא לברלין כדי לבדוק אפשרות למשא ומתן עם הממשלה הגרמנית בעניין יהודי גרמניה ורכושם.

ארלוזורוב חזר לארץ ישראל ב 14 ביוני 1933. ביום ו', 16 ביוני 1933, נרצח על שפת ימה של תל אביב.

הרצח עורר זעזוע עצום ביישוב, הן בגלל אישיותו הבכירה של הנרצח, והן בגלל נסיבות הרצח האכזר. החשד העיקרי נפל על אנשי התנועה הרוויזיוניסטית, שאיבתם לארלוזורוב והמסע כנגדו בעיתונם היו טריים עדיין בדעת הקהל.

על רקע הרצח והמשפט הוחרפו היחסים בתוך היישוב, וגוש השמאל, בראשות מפא"י, הפך לגוש הדומיננטי בהנהגה הציונית.

בחודש מרץ 1982, הקימה ממשלת ישראל ועדת חקירה משפטית, בראשות שופט בית המשפט העליון לשעבר, דוד בכור.

ועדת החקירה קבעה פה אחד כי אברהם סטבסקי (אשר כבר נהרג על סיפון ה"אלטלנה") וצבי רזנבלט לא היו רוצחי חיים ארלוזורוב, וכי לא הייתה להם כל יד ברצח, אך מאידך קבעה הוועדה כי אינה יכולה לקבוע מי היו הרוצחים, ואם היה זה רצח פוליטי. החלטה זו לא שמה קץ למחלוקת בשאלת רצח ארלוזורוב, והיא ממשיכה לרחוש עד היום.

תמוז

- "מבצע יונתן" - ה' בתמוז תשל"ו (3.7.1976)
- יום פטירתו של משה שרת - ז' בתמוז תשכ"ה (7.7.1965)
- יום פטירתה של נעמי שמר - ז' בתמוז תשס"ד (26.7.2004) (להפעלה:
(<http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתו של אלפרד דרייפוס - י"א בתמוז תרצ"ה (15.7.1935)
(להפעלות ומידע: [http://noar.education.gov.il/main/upload/](http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/dryfus.doc)
(alsederyom/dryfus.doc)
- התקבל בכנסת "חוק שוויון זכויות האישה" - י"ג בתמוז תשי"א
(17.7.1951)
- תחילת המצור על ירושלים - י"ז בתמוז
- התקבל בכנסת "חוק השבות" - כ' בתמוז תש"י (6.7.1950) (להפעלות
ומידע: (<http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/minhal>)
- יום פטירתו של רבי שלמה יצחקי (רש"י)- כ"ט בתמוז תתס"ה (1105)
(להפעלות ומידע: [http://noar.education.gov.il/main/upload/](http://noar.education.gov.il/main/upload/alsederyom/chemed.doc)
(alsederyom/chemed.doc)

"מבצע יונתן" - ה' בתמוז תשל"ו, 3.7.1976

"מבצע יונתן" או "מבצע אנטבה" (שם אחר נוסף הוא מבצע "כדור הרעם") הוא מבצע צבאי שבוצע על-ידי צה"ל באוגנדה, במטרה להציל 105 חטופים יהודים וישראלים, אשר נחטפו במהלך טיסתם מישראל לצרפת בשנת 1976. למרות התבצרותם של החוטפים במדינה עוינת, המבצע הוכתר בהצלחה וכמעט כל החטופים חולצו בשלום. במהלך המבצע נהרג מפקד סיירת מטכ"ל, יונתן נתניהו (אחיו של בנימין נתניהו), ועל שמו קרוי המבצע.

בעולם המערבי זכתה מדינת ישראל להערצה ולהערכה על תעוזתה ועל הביצוע של צה"ל.

הגוש הקומוניסטי והעולם הערבי גינו את הפעולה.

יום פטירתו של משה שרת - ז' בתמוז תשכ"ה, 7.7.1965

ראש ממשלה ושר חוץ לשעבר בממשלת ישראל.

משה שרת (15 באוקטובר 1894 - 7 ביולי 1965), היה ראש הממשלה השני של מדינת ישראל (1954-1955), בין שתי קדנציות של דוד בן-גוריון.

בין 1933 ל-1948 שימש שרת כראש המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית.

משה שרת פעל רבות להתגייסות אנשי היישוב לצבא הבריטי והיה ממובילי המאבק להקמת הבריגדה.

עם הקמת מדינת ישראל מונה שרת לשר החוץ הראשון שלה, ייסד את משרד החוץ והתווה את מדיניותו.

לאחר פרישתו של בן-גוריון מראשות הממשלה (7 בדצמבר 1953) התמנה שרת לראש הממשלה השני של מדינת ישראל.

לאחר פרישתו מהפוליטיקה התמנה שרת לראש הוצאת הספרים "עם

עובד" וליושב ראש המוסד החינוכי "בית ברל".

יום פטירתה של נעמי שמר - ז' בתמוז תשס"ד, 26.7.2004

נעמי שמר (13 ביולי 1930 - 26 ביוני 2004), פזמונאית, מלחינה וזמרת ישראלית. שמר נחשבת לאחת מן הגדולות שבפזמונאי ישראל וזכתה למעמד של משוררת ופזמונאית לאומית.

אחד מרגעי השיא בקריירה המוזיקלית של שמר היה בשנת 1967, כאשר כתבה את השיר "ירושלים של זהב". מאז "ירושלים של זהב" הפכה שמר בעיני רבים - אף כי לא בעיני עצמה - ל"פזמונאית לאומית" בעלת יכולת לשקף בשירה את הלכי הרוח בישראל ולנסח אותם בפזמוניה.

בעקבות רעידת האדמה שחוללה מלחמת יום הכיפורים כתבה שמר את "לו יהי".

בשנת 1983 קיבלה שמר את פרס ישראל לזמר עברי.

שמר לא הסתפקה בהלחנה ולכל אורך הקריירה שלה הופיעה גם כזמרת. שמר זוהתה במהלך השנים עם עמדות המקורבות לימין הפוליטי ול"גוש אמונים", במיוחד אחרי נישואיה למרדכי הורוביץ, שעמדותיו שייכות לצד הימני של המפה הפוליטית.

באמצע שנות השבעים החלה שמר להזדהות עם אנשי "גוש אמונים". בתקופה שבה התנהל המאבק נגד הנסיגה מסיני הביעה תמיכה במתיישבי חבל ימית.

בשנותיה המאוחרות העדיפה שמר להימנע מהזדהות גלויה עם עמדה פוליטית מסוימת.

יום פטירתו של אלפרד דרייפוס - י"א בתמוז תרצ"ה, 15.7.1935

פרשת דרייפוס היא עלילה אנטישמית שהתרחשה בצרפת ובה הואשם אלפרד דרייפוס, קצין בדרגת סרן, בריגול לטובת גרמניה. העיתון שפרסם

זאת לראשונה היה עיתונו של האנטישמי אדוארד דרימון, "הדיבור החופשי". האירוע התרחש בתקופה שהעם הצרפתי ביקש לנקום על התבוסה לגרמנים ב-1870.

ב-1894 חשף המודיעין של הצבא הצרפתי איגרת שנשלחה אל השגרירות הגרמנית בפריז, ובה פירוט של מסמכים צבאיים חסויים. דרייפוס הועמד לדין בבית משפט צבאי, אף על פי שלא היו ראיות ממשיות נגדו. בפסק דינם קבעו השופטים כי הוא אשם ובבגידה בצרפת.

עם הצטברות החשדות לזיוף, אמיל זולה, אחד מגדולי הסופרים הצרפתים של אותם ימים, פרסם ב-13 בינואר 1898, מכתב פומבי שכותרתו "אני מאשים".

אנשי רוח ומנהיגי ציבור רבים דרשו לקיים משפט חוזר והוא אכן נערך ב-1899. דרייפוס, שהחזיק מעמד כל אותו זמן למרות תנאי מאסרו הקשים, נמצא אשם אך ראוי לחנינה והוא שוחרר ממאסרו. ב-1904 דרייפוס ערער, נערכה חקירה חדשה וב-1906 בית המשפט זיכה אותו מכל אשמה.

התקבל בכנסת "חוק שוויון זכויות האישה" - י"ג בתמוז תשי"א, 17.7.1951

חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות להבטחת שוויון מלא בין המינים, ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.

תחילת המצור על ירושלים - י"ז בתמוז

נקבע על ידי חכמים כיום צום המציין את תחילתן של שלושת השבועות, שבין י"ז בתמוז לתשעה באב. ימים אלה נקראים "ימי בין המצרים". צום י"ז בתמוז, מכונה ה"צום הרביעי", כדברי הנביא זכריה: "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיו לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים..." (זכריה ח', י"ט).

התקבל בכנסת "חוק השבות" - כ' בתמוז תש"י, 6.7.1950

החוק קובע כי כל יהודי זכאי לעלות לישראל ולקבל את אזרחות המדינה.

חוק השבות הוא הביטוי החוקי המרכזי להיותה של מדינת ישראל מדינת העם היהודי כולו. החוק התקבל בכנסת ב-6 ביולי 1950, ומעניק לכל יהודי באשר הוא את הזכות לעלות ארצה ולקבל תעודת עולה, שבהתאם לחוק האזרחות מזכה אותו מיידית באזרחות ישראלית.

מושג מרכזי בחוק זה הוא המושג "יהודי", וסביב משמעותו התעוררה מחלוקת קשה.

חוק השבות במתכונתו מאפשר ללא יהודים (שלהם סב יהודי או סבתא יהודייה) להגר למדינת ישראל ולקבל אזרחות מיידית.

יום פטירתו של רבי שלמה יצחקי (רש"י) - כ"ט בתמוז תתס"ה, 1105

רבי שלמה בן יצחק (רש"י, 1040 לערך - 1105), חכם יהודי צרפתי, הנחשב לגדול מפרשי המקרא והתלמוד בימי הביניים, ולאחד מגדולי חכמי ישראל בכל תקופת הראשונים.

רש"י פירש כמעט את כל התנ"ך כולו: כשני שלישים מפירוש רש"י למקרא מבוססים על מדרשי חז"ל, ועיקר מלאכתו הייתה בסינון הדברים המתאימים לפשוטו של מקרא או המוסיפים תוספות נחוצות, ובניסוחם בדרך קצרה.

רש"י הוא המפרש העיקרי של מסכתות התלמוד הבבלי

אב

- ימי בין המצרים - א'-י' באב (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/mezarim.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/tarbu3.htm>)
- אוניית המעפילים אקסודוס נכנסת לנמל חיפה- א'-ב' באב תש"ז (18.7.1947)
- תשעה באב - חורבן בית המקדש הראשון - 586 לפנה"ס, בית המקדש השני 70 לספירה (להפעלות ומידע: <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/mezarim.htm>, <http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/tarbu3.htm>)
- חג האהבה - ט"ו באב
- ייסודה של העיר ראשון לציון - ט"ו באב תרמ"ב (31.7.1882)
- יום פטרתו של משה מונטיפיורי - ט"ז באב תרמ"ה (28.7.1785)
- יאנוש קורצ'אק נשלח עם חניכיו לטרבלינקה - כ"ב באב תש"ב (5.8.1942) (להפעלות ומידע: <http://www.snunit.k12.il/htbin/gidi/> (minhal
- יום פטרתו של ס' יזהר (יזהר סמילנסקי) - כ"ז באב תשס"ו (21.8.2006)

ימי בין המצרים - י"ז בתמוז - ט' באב

ימי בין המצרים הם שלושת השבועות שבין שבעה עשר בתמוז - היום שבו הובקעה חומת ירושלים, לתשעה באב - היום שבו חרב בית המקדש. ימים אלה מציינים את ימי הצרה והמצוקה הקשורים לחורבן.

בשלוש השבתות של ימי בין המצרים מפטירים בנביא, לאחר קריאת התורה, שלוש הפטרות העוסקות בפורענות ובעונשים שיבואו על חטאי העם - תלתא דפורענותא (בשונה משבע דנחמתא). בימי בין המצרים חלים דיני אבלות על חורבן בית המקדש הראשון והשני, וככל שמתקרבים לתשעה באב - ביטויי האבל הולכים ומחמירים.

אוניית המעפילים אקסודוס נכנסת לנמל חיפה - א'-ב' באב תש"ז,

18.7.1947

אקסודוס או יציאת אירופה תש"ז הוא שמה של אוניית מעפילים שיצאה מחופי דרום צרפת ב-11 ביולי 1947, כשעל סיפונה 4554 נוסעים ניצולי שואה, במטרה להגיע לארץ ישראל. הנוסעים לא הורשו להיכנס לתחומי הארץ, והוחזרו בכוח למחנות העקורים בגרמניה, לאחר מאבק מר.

החשיבות הגדולה של פרשת "אקסודוס" הייתה במהומה התקשורתית שהיא עוררה ברחבי העולם (בייחוד בזכות עקשנותם של המעפילים). ההד התקשורתי הגדול והתגובות המזועזעות בעולם היו בין הגורמים שהביאו את ממשלות בריטניה וארצות-הברית לידי מסקנה כי אין באפשרותן לטפל בבעיית הפליטים היהודיים ויש למסור את בעיית ארץ ישראל לידי האו"ם.

תשעה באב - חורבן שני בתי המקדש

תשעה באב הוא יום תענית, המציין את חורבן שני בתי המקדש: בית המקדש הראשון בשנת 586 לפנה"ס בידי נבוכדנצר השני מלך בבל, ובית המקדש השני בשנת 70 לספירה בידי המצביא הרומאי טיטוס (שמונה

תשע שנים לאחר מכן לקיסר רומא). כמו כן, גירוש יהודי ספרד החל ביום זה בשנת 1492. במהלך השנים דנו לגבי אמירת קינות על השואה ביום זה, ואף שלא הושגה הסכמה בנושא, קהילות רבות מוסיפות קינות מעין אלו לסדר הקינות. הקינה הנפוצה ביותר היא "אלי אלי נפשי בכי" של יהודה ליב ביאלר, הנאמרת במנגינת הקינה "אלי ציון ועריה".

חג האהבה - ט"ו באב

חג טבע עממי מימי בית שני שנוהגים בו מקצת יום טוב, לזכר מספר אירועים ששימחו את עם ישראל בזמנים שונים.

ייסודה של העיר ראשון לציון - ט"ו באב תרמ"ב, 31.7.1882

ראשון לציון היא העיר הרביעית בגודלה בישראל. היא נוסדה בשנת 1882 והוכרזה כעיר בשנת 1950. לפני שנים נודעה בעיקר כעיר שינה במטרופולין תל אביב, אך מעמדה התחזק וכיום היא כוללת שטחי מסחר רבים ואזורי תעסוקה.

ראשון לציון נוסדה בשנת 1882 על-ידי חובבי ציון בהנהגתו של זלמן דוד לבונטין. היא הייתה היישוב העברי הראשון בשפלת יהודה והחלה כמושבה חקלאית. נחשבת למושבה הראשונה של העלייה הראשונה. עיקר תרומתה של ראשון לציון הייתה במישור התרבותי. בראשון לציון נוצרו סמלי הציונות (שמאוחר יותר נהפכו לסמלי מדינת ישראל) ובה חודשה התרבות העברית - בשפה ובחינוך בעיקר. למרות הישגים אלה, בחקלאות לא שפר מזלה. לאחר תלאות רבות וסבל שנגרמו מפגעי הטבע וחוסר הניסיון בחקלאות, בא לעזרת התושבים הברון אדמונד ג'יימס דה-רוטשילד והקים בה יקב גדול, "כרמל מזרחי".

החל משנות השבעים של המאה ה-20 החל פיתוח גדול בעיר וראשון לציון התרחבה לצד מערב.

יום פטירתו של משה מונטיפיורי - ט"ז באב תרמ"ה, 28.7.1785

משה (חיים) מונטיפיורי (24 באוקטובר 1784 - 28 ביולי 1885), נדבן ושתדלן יהודי מאנגליה, אשר הקדיש את חייו לסיוע ליהודים בארצות שונות. ידוע גם בתואר "השר משה מונטיפיורי".

כראש עדת הספרדים בלונדון דאג להקדיש את זמנו לעסקי הציבור והקים מוסדות צדקה. הוא ייסד קרן התיישבות יהודית, שנקראה "מזכרת משה", ואף תרם כספים לאנגלים לא יהודים.

בין השנים 1837-1838 כיהן כ"שריף של לונדון" (מעין סגן ראש עיר). עושרו, ייחוסו, מעמדו, הופעתו המרשימה וקומתו התמירה פתחו לו דלתות בכל אשר פנה, והוא השכיל לנצל נתונים אלה לשתדלנות למען קהילות יהודיות.

יאנוש קורצ'אק נשלח עם חניכיו לטרבלינקה - כ"ב באב תש"ב, 5.8.1942

יאנוש קורצ'אק (22 ביולי 1878 או 1879 - 5 באוגוסט 1942) הוא שם העט שבו נודע הנריק גולדשמיט, סופר, רופא ומחנך יהודי בפולין, מנהלו של בית יתומים יהודי בוורשה.

בשנת 1911 החל קורצ'אק לנהל בית יתומים ליתומים יהודיים בוורשה. הוא הקים שם מעין רפובליקה של ילדים עם שלטון עצמי משלהם, הכולל בית נבחרים, בית משפט ועיתון.

יד ימינו של קורצ'אק הייתה סטפה וילצ'ינסקה. קורצ'אק היה המוח החושב, וסטפה הייתה היד המבצעת של כל תוכניותיו.

קורצ'אק כתב ספרים על ילדים ונוער וספרים לילדים ונוער, והרצה על הדרך הרצויה להתייחס לילדים. הוא תרם רבות לדרכי החינוך ורבים המחנכים הלומדים ממנו גם כיום.

כאשר הגרמנים הקימו את גטו ורשה, בשנת 1940, אולץ בית היתומים לעבור לגטו, וקורצ'אק עבר לגטו יחד עם חניכיו. ב-5 באוגוסט 1942 באו

הגרמנים כדי לקחת את היתומים וחלק מסגל העובדים למחנה ההשמדה טרבלינקה. פולנים מידידיו הציעו לו לעבור לצד הפולני, אבל קורצ'אק דחה הצעה זו ויחד עם סטפה וילצ'ינסקה נשאר עם חניכיו עד לרגעיהם האחרונים ונרצח עמם.

יום פטירתו של ס' יזהר (יזהר סמילנסקי) - כ"ז באב תשס"ו, 21.8.2006

ס. יזהר - הוא יזהר סמילנסקי (27 בספטמבר 1916 - 21 באוגוסט 2006), סופר עברי ומחדש גדול בספרות העברית החדשה, חבר כנסת וחתן פרס ישראל לספרות יפה.

היה חבר כנסת מטעם מפא"י, החל מהכנסת הראשונה.

בצד כתיבתו הספרותית כתב כתיבה פובליציסטית עשירה ומאמריו עשו להם שם בעיקר בעת מלחמת לבנון ואחריה.

כתיבתו מתאפיינת בלשון מיוחדת במינה. בניסוחיו הארוכים הוא גורר את הקורא אל תוך זרם התודעה של גיבוריו, ומשמשים אצלו בערבוביה גבהות לשון וציטוטי רחוב.

כתיבתו עוררה לעתים התנגדות רבה בציבור הישראלי, שכן, הציבה סימני שאלה בנוגע למיתוס הציוני ולמידת המוסריות של חיילי צה"ל. במיוחד עוררו ויכוחים הסיפורים "חרבת חיזעה", "ימי צקלג".

אלול

- יום פטירתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק - ג' באלול ה'תרצ"ה (7.9.1865)
- פרוץ מלחמת העולם השנייה, גרמניה פולשת לפולין - י"ז באלול תרצ"ט (1.9.1939)
- נחתם הסכם השילומים בין ישראל לגרמניה - כ' באלול תשי"ב (10.9.1952)
- פיגועי ה-11 בספטמבר - כ"ג באלול תשס"א (11.9.01)
- טבח הספורטאים במינכן - כ"ו באלול תשל"ב (5.9.1972)

יום פטירתו של הרב אברהם הכהן קוק - ג' אלול ה'תרצ"ה (7.9.1865)

הרב אברהם יצחק הכהן קוק (7 בספטמבר 1865 - 1 בספטמבר 1935; ט"ז באלול ה'תרכ"ה - ג' באלול ה'תרצ"ה), מכונה גם הראי"ה קוק וכמו כן מכונה הרא"ה או רואה האורות (גם רמז לשם משפחתו: בידיש קוקן פירושו "להביט" או "להסתכל"). רב, פוסק, מקובל והוגה דעות. עלה לארץ ישראל בזמן העלייה השנייה ופיתח משנה פילוסופית-קבלית אוהדת ביחס לציונות וליישוב החדש. נתמנה לרבן של יפו והמושבות ואחר כך לרב העיר ירושלים. הקים את הרבנות הראשית לארץ ישראל בה כיהן כרב הראשי האשכנזי הראשון, וכן ייסד את ישיבת מרכז הרב. הגותו, שעלתה על הכתב בספרים שחיבר ושנערכה מכתביו בתחומי הלכה, אגדה, פילוסופיה, פרשנות, מוסר, קבלה ועוד, היא מרכיב משמעותי בהשקפת העולם של זרמים שונים בציונות הדתית.

אף שמבחינה הלכתית נחשב לשמרן, מבחינה מחשבתית נחשב הרב קוק להוגה דעות מעמיק, מקורי, נועז ודיאלקטי, שינק את השקפותיו מספרות ישראל לדורותיה ומעולם המחשבה הכללי, ומיזג את התנ"ך, התלמוד, מחשבת ישראל והקבלה ובמיוחד של האר"י, עם התפיסות החדשניות של העולם הפילוסופי והמדעי של תקופתו, לכלל תורה רוחנית אחת. במידה מסוימת הלך לאור שיטתו ותורתו של המהר"ל מפראג, וידע לצטט פרקים שלמים ממנו בעל פה.

כמעט כל מי שבא במגע קרוב עם הרב קוק העריך אותו.

ראשי היישוב ואנשי רוח והגות כברל כצנלסון, ברנר, ובמיוחד א"ד גורדון, אז"ר, ביאליק ועגנון כיבדוהו ושמרו על ערוצים פתוחים אתו. ידוע סיפורו של הצייר נחום גוטמן על ברנר ביפו, ששומר מרחק מהרב קוק ופמלייתו, אבל מאחור מהלך בתוך עקבותיו של הרב קוק.

אישיותו של הרב קוק, ידיעותיו בנגלה ובנסתר וטוהר נפשו זכו להערכה רבה אצל הרבנים מרוב הזרמים השונים, חובבי ציון וחרדים. ועיון קצר בחליפת האגרות והמכתבים בינו לבין רבנים גדולי ישראל, מאפשר לראות את הכבוד הרב והאהבה העצומה, שרחשו רוב גדולי ישראל כלפי הרב קוק, גם כשפעמים רבות לא הסכימו עם דרכו ושיטתו.

לעומת זאת, רבנים ממחנה "העדה החרדית" הקיצונית, התנגדו לו בחריפות בשל דעותיו החדשניות והלאומיות, ואף שהעריכוהו כחכם גדול בתורה, הכריזו עליו מלחמה רוחנית גדולה ומרה וטענו שהוא טועה בדעותיו, מלחמה שממנה סבל עד ימיו האחרונים.

פרוץ מלחמת העולם השנייה, גרמניה פולשת לפולין - י"ז באלול תרצ"ט,

1.9.1939

בתאריך זה פלשה גרמניה לפולין ויומיים לאחר מכן הכריזו בריטניה וצרפת על מלחמה.

מלחמת העולם השנייה היא המלחמה הגדולה ביותר שידעה האנושות, והיא המלחמה היחידה שבה נעשה שימוש מבצעי בנשק גרעיני. המלחמה התנהלה במקביל בשתי זירות עיקריות: הראשונה היא האירופית שהשתרעה כמעט על כל שטח אירופה וחלקה הצפוני של אפריקה. השנייה היא הזירה המזרח-אסיאנית והפסיפית, שבה נלחמו בעיקר ארצות הברית ויפן.

המלחמה בחזית האירופית הסתיימה ב-8 במאי 1945 בשעה 23:50 - כשגרמניה נכנעה לכוחות בעלות הברית. בחזית האסיאתית הסתיימה המלחמה עם כניעתה של יפן לאחר שארצות הברית הטילה עליה שתי פצצות אטום. יפן נכנעה ללא תנאים מוקדמים ב-15 באוגוסט 1945 וסיום המלחמה הרשמי בא עם חתימתה על מסמכי הכניעה ב-2 בספטמבר 1945.

בזמן המלחמה בוצע רצח עם שיטתי על ידי גרמניה - שואת העם היהודי-ובנוסף נהרגו אזרחים רבים. מיליוני אסיאנים נטבחו על ידי יפן, המונים נרצחו בתוך ברית המועצות, הופצצו מטרות אזרחיות גרמניות ויפניות על ידי בעלות הברית והופצצו ערים של בעלות הברית על ידי גרמניה. כמות ההרוגים עולה על 50 מיליון ואולי אף על 60 מיליון בני אדם (כ-2% מאוכלוסיית העולם דאז).

נחתם הסכם השילומים בין ישראל לגרמניה - כ' באלול תשי"ב, 10.9.1952

הסכם השילומים - הסכם שנחתם בין ישראל לגרמניה המערבית (עלי ידי שר החוץ משה שרת והקנצלר הגרמני קונרד אדנאואר) במרץ 1952, ובמסגרתו העבירה גרמניה לישראל, בין השנים 1953 ל-1965, סכום של כ-3 מיליארד מארק כפיצוי על הסבל והנזק החומרי אשר נגרם ליהודים בתקופת השואה. כמו כן התחייבה ממשלת גרמניה המערבית להעניק קצבה חודשית לניצולי השואה.

פיגועי ה-11 בספטמבר - כ"ג באלול תשס"א, 11.9.01

בבוקר 11 בספטמבר 2001 התבצעה מתקפת הטרור הגדולה בהיסטוריה, המכונה "פיגועי 11 בספטמבר". תשעה עשר טרוריסטים, אנשי ארגון אל קעידה, חטפו ארבעה מטוסי נוסעים. שניים מהם רוסקו אל תוך מגדלי התאומים במרכז הסחר העולמי בניו יורק ומוטטו אותם. מטוס נוסף רוסק לתוך הפנטגון, מרכז משרד ההגנה האמריקני, בסמוך לושינגטון, והחרב אחד מאגפיו. מטוס רביעי התרסק באזור חקלאי בפנסילבניה, אחר שנוסעיו ניסו להיאבק בחוטפיהם. בהתקפות הטרור נספו כ-3,000 בני אדם. הפיגועים הכו בהלם את העולם המערבי, שעמד מול מה שנראה כסרט קולנוע אפוקליפטי שקרם עור וגידים. השלכותיהם המדיניות, החברתיות והתרבותיות היו מרחיקות לכת. הם הביאו למפנה במדיניות ארצות הברית במזרח התיכון, למלחמת אפגניסטן ולמלחמת עיראק.

טבח הספורטאים במינכן - כ"ו באלול תשל"ב, 5.9.1972

רצח 11 הספורטאים הישראלים חברי משלחת ישראל לאולימפיאדת מינכן על ידי מחבלים מארגון "ספטמבר השחור" ב-1972.

ב-5 בספטמבר 1972, בשעה 4:30 לפנות בוקר, חדרו שמונה מחבלים חמושים, חברי ארגון הטרור "ספטמבר השחור", לכפר האולימפי, והשתלטו על דירה ששימשה את חברי משלחת ישראל לאולימפיאדה. במהלך ההשתלטות נרצחו מרים המשקולות יוסף רומנו ומאמן ההיאבקות משה ויינברג, אשר ניסו להתנגד למחבלים. תשעה חברים

אגדת הנוצ'טיא ביג טאטזי ח'כא י"ב ג'דג'ג
נוספים במשלחת ישראל נלקחו כבני ערובה.

בלילה שבין 5 ו-6 בספטמבר 1972, במהלך הניסיון של משטרת גרמניה לחלץ את החטופים, נרצחו כל תשעת החטופים, בשעה שהיו כפותים בתוך המסוקים, ביריות ובהשלכת רימונים על ידי שוביהם ועל ידי כוח החילוץ הגרמני.

התגובה המיידית של ישראל לרצח הייתה מהלומה על בסיסי המחבלים בסוריה ובלבנון. בתקיפה אווירית מאסיבית זו, שנערכה ב-8 בספטמבר, נהרגו עשרות מחבלים.

בעקבות רצח נורא זה החליטה ממשלת ישראל, בראשות גולדה מאיר, להוציא להורג את כל חברי ארגון "ספטמבר השחור" שהיו מעורבים ברצח הספורטאים.

”... מאמין אני כי היחיד שעלינו לחנכו, יחיד של חברה הוא:
כי החברה היא התאגדות אורגנית של יחידים.
מעלימים אנו מעיני הילד את הגורם החברתי - ושוב לא
תישאר לנו אלא הפשטה בלבד. מוציאים אנו מתוך החברה
את הגורם האינדיווידואלי - ושוב, לא נשאר לנו אלא המון
נטול תנועה וחסר חיים.”
(דיואי, 1946)